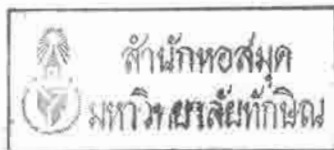


๓ ๓.๒. ๒๕๔๐



95864

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผน

ปฏิบัติการประจำปี ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง



ปริญญาโท

ของ

ปราชญ์ อาจารย์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

ธันวาคม ๒๕๓๙

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยทักษิณ

หนังสือนี้ได้รับรองลิขสิทธิ์จากหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ

หากถูกขโมยไปโดยไม่ขออนุญาต

ผู้พบเห็น กรุณาแจ้งเจ้าหน้าที่หอสมุดฯ ถือเป็นผู้ช่วยผู้จัดทำ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณได้

คณะกรรมการควบคุม

.....
(อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยธิน) ประธาน

.....
(อาจารย์ประดิษฐ์ วังสะวิบูลย์) กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....
(อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยธิน) ประธาน

.....
(อาจารย์ประดิษฐ์ วังสะวิบูลย์) กรรมการ

.....
(อาจารย์อนันต์ ประสาทกุล) กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

.....
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สีปวงศ์ ธรรมชาติ)

วันที่... 22 เดือน... 2/6.ค.พ.....พ.ศ. 2540.

ประกาศศุภกฤต

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ความช่วยเหลือ และคำปรึกษา
อย่างดียิ่ง จากท่านอาจารย์ ดร.โสภาค วิริยธิน และท่านอาจารย์ประดิษฐ์ วังสะวิบูลย์
ประธานกรรมการ และกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็น
อย่างสูง

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง หัวหน้าการประถม
ศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
พัทลุง ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ ประสานงานและอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี ในการ
เก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ อาจารย์สกล กาฬสุวรรณ อาจารย์ธานี ยิ่งวัฒนา ศึกษาพิเศษ
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง คุณวินัย จันทรพริ้ม ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ
ตะโหมด ในฐานะผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

นอกจากนี้ ขอขอบคุณ คุณสมจิตต์ หนูแก้ว คุณสมใจ บุญเฟือก เจ้าหน้าที่การเงิน
และงานบริหารทั่วไป สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตะโหมด ที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ
บริการจัดพิมพ์เอกสารรายงานปริญญานิพนธ์ตลอดมา และขอขอบคุณ อาจารย์ละออง
ถาวรานุรักษ์ อาจารย์โรงเรียนวัดหัวหมอน ที่ให้กำลังใจ ตลอดจนสนับสนุนงบประมาณ
จนผู้วิจัยมานะทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลงได้

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นกตเวทิตา แต่คุณพ่อ
คุณแม่ ญาติพี่น้องร่วมสายโลหิต และคุณครูอาจารย์ผู้วางพื้นฐานการศึกษาเบื้องต้น และ
การศึกษาชั้นสูงให้แก่ผู้วิจัยจนได้รับความสำเร็จในชีวิต

ปราโมทย์ ถาวรานุรักษ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
I	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
	การบริหาร	7
	การบริหารการศึกษา	8
	การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา	9
	กระบวนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา	14
	ความรู้วิชาการวางแผนในสี่ขั้นตอนของสำนักงานคณะกรรมการ	
	การประถมศึกษาแห่งชาติ	16
	ความหมายของการวางแผน	19
	หลักสำคัญของการวางแผน	20
	องค์ประกอบของการวางแผน	23
	ประเภทของแผน	26
	กระบวนการวางแผน	31
	ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษากับการวางแผนบริหารโรงเรียน	35
	ขั้นตอนหรือกระบวนการวางแผนบริหารโรงเรียนประถมศึกษา	
	ในสี่ขั้นตอนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	36
	ปัญหาและอุปสรรคในการวางแผน	40

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
งานวิจัยในประเทศ	46
งานวิจัยต่างประเทศ	49
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	52
ประชากร	52
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	52
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	53
วิธีสร้างเครื่องมือ	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	55
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล	58
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	65
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	65
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	66
การวิเคราะห์ข้อมูล	67
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
อภิปรายผล	68
ข้อเสนอแนะ	75
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	76

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	85
ภาคผนวก ก. หนังสือขอความอนุเคราะห์	86
ภาคผนวก ข. แบบทดสอบและแบบสอบถาม	93
บทคัดย่อ	113
ประวัติย่อของผู้วิจัย	118



บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ที่มาของแบบสอบถาม	59
2	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของกลุ่มตัวอย่าง รายองค์ประกอบของความรู้วิชาการวางแผน	60
3	ทดสอบความรู้วิชาการวางแผน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง กับคะแนนมาตรฐานกลาง ($\bar{X} = 60$)	61
4	แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของกลุ่มตัวอย่าง รายองค์ประกอบ	62
5	ทดสอบปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีกับค่าเฉลี่ยมาตรฐานกลาง ($\bar{X} = 3.66$)	63
6	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหา การวางแผนปฏิบัติการประจำปี	64

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- | | | |
|---|--|----|
| 1 | แผนภูมิแสดงขอบข่ายของงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษา | 11 |
| 2 | แสดงกิจกรรมแต่ละชั้นตอน | 17 |



ภูมิหลัง

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตน ในฐานะพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2534 : 12) การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการจัดการเพื่อพัฒนาสมรรถภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิต การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด ในการพัฒนาคุณภาพของคน และคนที่มีคุณภาพย่อมสามารถสร้างเศรษฐกิจ สร้างสังคม สร้างวัฒนธรรม รวมทั้งสร้างจิตใจ อันจะนำไปสู่ความผาสุกของสังคมโดยรวม (สัมพันธ์ ทองสมัคร, 2536 : 15) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานระดับกรมมีภารกิจตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ได้กำหนดให้จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้แก่เด็กทุกคนที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 8 จนกระทั่งจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือมีอายุย่างเข้าปีที่ 15 ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ และอีกประการหนึ่ง นโยบายของรัฐบาลกำหนดให้มีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จากภารกิจดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีบริมณฑนที่รับผิดชอบครอบคลุมทั่วประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531 ก : 1) และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดไว้ในแผนบริหารและสนับสนุนว่า ให้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหาร ดังนั้น การวางแผนจึงเป็นขั้นหนึ่งในการบริหารโรงเรียน ซึ่งถือว่ามีความจำเป็นที่สุดที่จะช่วยให้การดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดขั้นตอนของกระบวนการวางแผนไว้สี่ขั้นตอน คือ ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ขั้นจัดทำแผน ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ และขั้นติดตามและประเมินผลแผน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536 : 7)

การวางแผนเป็นกระบวนการแรกของกระบวนการบริหารอื่น ๆ ที่เป็นกระบวนการตัดสินใจ กำหนดวัตถุประสงค์ และแนวทางการกระทำไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางให้บุคคลในองค์การ ปฏิบัติตามให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (วีโรจน์ สารัตนะ. 2532 : 10) การวางแผนที่ดีจะทำให้การดำเนินการตามแผนเกิดการประหยัดทั้งกำลังคน เงิน เวลา และวัสดุอุปกรณ์ ช่วยให้การดำเนินงานมีทิศทางที่แน่นอน ดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพสูง รู้ขั้นตอนในการดำเนินงานค่อนข้างชัดเจน ช่วยให้การตรวจสอบควบคุมงานเป็นไปอย่างมีคุณภาพยิ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 ก : 7 - 8) ดังนั้น ในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงเน้นถึงการวางแผนเป็นแนวปฏิบัติตั้งแต่ระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับโรงเรียน

การวางแผนระดับโรงเรียนมีความสำคัญมาก เพราะการบริหารตามโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ถือว่าโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุด ที่จะนำนโยบายและหลักสูตรเข้าสู่อการปฏิบัติ เพื่อให้การศึกษาเกิดกับเด็กโดยตรง หน่วยงานระดับเหนือขึ้นไปเพียงคอยดูแล ให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้โรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุดเท่านั้น ดังนั้น การที่โรงเรียนประถมศึกษาจะสามารถบริหารและจัดการโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว เห็นว่า วิธีการที่ดีที่สุดคือการจัดทำแผน ซึ่งโรงเรียนจะต้องจัดทำแผนตั้งแต่ก่อนเริ่มปีการศึกษา และนำพาปฏิบัติระหว่างปีการศึกษา เรียกว่า แผนปฏิบัติการประจำปี มีขั้นตอนการดำเนินการจัดทำแผนสี่ขั้นตอน เริ่มด้วยขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ขั้นจัดทำแผน ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ ขั้นติดตามประเมินผล แผน ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าวและการบริหารโรงเรียนจึงจะมีประสิทธิภาพ แต่เท่าที่เป็นอยู่ปัจจุบัน การจัดทำแผนผู้บริหารขาดทักษะการเรียนรู้เรื่องวิชาการวางแผน และขาดผู้ที่มีความสามารถในการวางแผนอย่างแท้จริง ถึงแม้ว่าทุกคนในหน่วยงานรู้ว่าหน่วยงานของตนมีแผน แต่ก็ไม่ได้ใช้แผนในการปฏิบัติงาน เพราะผู้ปฏิบัติขาดความรู้วิธีการใช้แผน (ประชุม รอดประเสริฐ. 2533 : 318) และผู้บริหารในระบบราชการไทยส่วนใหญ่ เชื่อว่างานที่ทำอยู่เป็นประจำวันจำเป็นต้องวางแผน ดังนั้น จึงก่อให้เกิดปัญหาการวางแผน และการปฏิบัติงานตามแผนอยู่เสมอ จากประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งทำหน้าที่บริหารการศึกษา

เห็นว่า การศึกษาการวางแผนและโครงการทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านมา ทำให้เข้าใจว่ามีประเด็นปัญหาหลายประการ คือ ประการแรก ผู้บริหารมักบริหารงานแบบแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปวันต่อวัน ประการที่สอง ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญต่อการวางแผนและโครงการ และไม่ได้นำมาพัฒนาเป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการบริหารอย่างจริงจัง ประการที่สาม ผู้บริหารไม่ได้ควบคุมหรือตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามแผนและโครงการที่วางไว้ ประการสุดท้าย ผู้รับผิดชอบในการวางแผนและโครงการต่าง ๆ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนไม่เพียงพอ ปัญหาต่าง ๆ ของการวางแผนดังกล่าวแล้วข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า หากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษามีปัญหาในการวางแผน ผลเสียจะเกิดขึ้นกับโรงเรียนและนักเรียนมากที่สุด นั่นคือ การพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

จากผลการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในภาพรวม ปีการศึกษา 2537 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังต่ำกว่าเป้าหมายที่วางไว้ในบางกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2537 ของสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง ผลสัมฤทธิ์โดยเฉลี่ยทุกกลุ่มประสบการณ์มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 73.12 เป้าหมายร้อยละ 75 ต่ำกว่าเป้าหมายที่วางไว้ (สำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง. 2537 : 4) ทั้งนี้ การวางแผนปฏิบัติการน่าจะ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คุณภาพต่ำกว่าเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง มีการวางแผนบริหารงานน้อย และที่มีก็มักจะไม่ค่อยปฏิบัติตามแผนมากนัก ทำให้การบริหารไม่มีกรอบแนวทางที่แน่นอน ขาดการติดตามประเมินผล

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วยผู้วิจัยในฐานะที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารการศึกษา ซึ่งควบคุม กำกับดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด ยังไม่พบว่าการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง มีผู้ใดได้ทำการศึกษาวิจัยไว้ก่อน จึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องดังกล่าว เพื่อทราบระดับความรู้ระดับปัญหา และทราบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผน

ปฏิบัติการประจำปี เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปปรับปรุงเสนอแนะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสังกัด เพื่อการวางแผนปฏิบัติการประจำปีให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อทราบระดับความรู้วิชาการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
2. เพื่อทราบระดับปัญหาในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยนี้ ช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ได้เพิ่มเติมความรู้เรื่องวิชาการวางแผน และทราบถึงปัญหาของการวางแผนปฏิบัติการประจำปี และทราบข้อเสนอแนะในการนำไปใช้วางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาค้นคว้ามุ่งศึกษาความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

ศึกษาจังหวัดพัทลุง ในกระบวนการวางแผน 4 ขั้นตอน ของสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ คือ

- 1.1 ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
- 1.2 ขั้นจัดทำแผน
- 1.3 ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ
- 1.4 ขั้นติดตามประเมินผลแผน

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 7) ดูภาคผนวก

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
ซึ่งดำรงตำแหน่งในปีการศึกษา 2538 จำนวน 260 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สัดส่วน
จากตาราง เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ได้จำนวน
กลุ่มตัวอย่าง 155 คน แล้วสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ความรู้วิชาการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ได้แก่

- 3.1.1 ความรู้ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
- 3.1.2 ความรู้ขั้นจัดทำแผน
- 3.1.3 ความรู้ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ
- 3.1.4 ความรู้ขั้นติดตามประเมินผลแผน

3.2 ตัวแปรตาม คือ ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ได้แก่

- 3.2.1 ปัญหาขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
- 3.2.2 ปัญหาขั้นจัดทำแผน
- 3.2.3 ปัญหาขั้นนำแผนไปปฏิบัติ
- 3.2.4 ปัญหาขั้นติดตามประเมินผลแผน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง มีความรู้วิชาการวางแผนอยู่ในระดับต่ำกว่าปานกลาง
2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง มีปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี อยู่ในระดับต่ำกว่าปานกลาง
3. ความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง มีความสัมพันธ์กันทางลบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความรู้วิชาการวางแผน หมายถึง ความเข้าใจ ความสามารถ และทักษะในเรื่องของการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง ใน 4 ขั้นตอนคือ ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ขั้นจัดทำแผน ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ และขั้นติดตามประเมินผลแผน
2. ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องของผู้บริหารในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในสี่ขั้นตอน คือ ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ขั้นจัดทำแผน ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ และขั้นติดตามประเมินผลแผน
3. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รวมทั้งผู้รักษาการในตำแหน่ง ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้กล่าวถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้า รวมทั้งงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ สรุปเป็นหัวข้อสำคัญ ๆ ได้ดังนี้คือ การบริหาร การบริหาร การศึกษา การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กระบวนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ความหมายของการวางแผน หลักสำคัญของการวางแผน องค์ประกอบของการวางแผน ประเภทของแผน กระบวนการวางแผน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษากับการวางแผน บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ขั้นตอนหรือกระบวนการวางแผนบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการวางแผน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การบริหาร

การบริหาร เป็นคำในภาษาไทยที่บัญญัติขึ้น ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษ คือ Administration นักบริหารได้ให้ความหมายไว้ในที่ต่าง ๆ กันมากมาย แต่ที่น่าสนใจมีดังนี้

ไซมอน (Simon. 1966 : 5) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

จุมพล สวัสดิ์ยากร (2520 : 1) นิยามว่า การบริหาร หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปทำงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน

สมพงษ์ เกษมสิน (2523 : 6) ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

อรุณ รักธรรม (2527 : 18) อธิบายว่า การบริหาร คือ การทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปโดยมุ่งความสำเร็จร่วมกัน

สมาน รั้งสิโยภยภูมิ และสุธี สุทธิสมบุรณ์ (2525 : 1) กล่าวว่า การบริหาร คือ การทำงานให้เกิดผลสำเร็จโดยอาศัยบุคคลอื่น

ธีรวิทย์ ประทุมพรรัตน์ และคนอื่น ๆ (2530 : 1) กล่าวว่า การบริหารมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ

1. เป็นกิจกรรมการทำงานหรือการดำเนินงาน
2. มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันทำงาน
3. บุคคลดังกล่าวที่มีวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน
4. มีการใช้ทรัพยากรการบริหารในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

จากความหมายของการบริหารที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า ได้มีการให้คำจำกัดความไปทางหนึ่งเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน จึงพอสรุปได้ว่า การบริหาร คือ การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อวัตถุประสงค์ให้ทำงานเกิดความสำเร็จมีประสิทธิภาพ โดยให้กระบวนการและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม

การบริหารการศึกษา

สมบุรณ์ พรรณภาพ (2521 : 15) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินการต่าง ๆ ของกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่และเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้เขาเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

วิญญู สาธร (2523 : 12) บันทึกไว้ว่า การบริหารการศึกษา คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผนทั้งในและนอกกระบวนโรงเรียน ส่วน เมธี ปิณฑนันทน์ (2525 : 2) นิยามว่า การบริหารการศึกษา คือ การใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินงานร่วมกับผู้อื่น

เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี มีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมาย สำหรับ สวงน สุทธิเลิศอรุณ (2523 : 3) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา โดยใช้คน เงิน วัสดุ และการจัดการ เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ สมบูรณ์ พรหมภาพ (2521 : 15) ที่อธิบายว่า การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินการด้านต่าง ๆ ของกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมให้เจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่ และเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เขาเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

จากความหมายของการบริหารการศึกษาดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งผู้ดำเนินการทางการศึกษาได้ร่วมมือกันในการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยใช้ทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้ทุกคนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523 : 12) อธิบายว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่เรียกว่า ผู้บริหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การบริหารของการศึกษาแก่สมาชิกของสังคม

สมพงษ์ เกษมสิน (2523 : 6) ให้ทัศนะว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

กู๊ด (Good. 1959 : 13) ให้ความหมายการบริหารโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มบุคคลทั้งในและนอกโรงเรียน ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุกด้าน เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตร วรุตบางกูร และ สุพิชญา ชีระกุล (2523 : 3) อธิบายว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือดำเนินการ เพื่อ

ให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชน และผู้สนใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านความรู้ ความสามารถ เจตคติ ค่านิยม พฤติกรรม และคุณธรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของ สังคมและประเทศชาติ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2527 : 18) อธิบายขอบข่ายงานบริหาร โรงเรียนไว้ 5 ประการคือ งานบริหารวิชาการ งานบุคลากรในโรงเรียน งานบริหาร เกี่ยวกับชุมชนและงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ งานบริหาร ธุรการการเงินและการให้บริการ และการบริหารกิจการนักเรียน

สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ (2526 : 22) ได้เสนอขอบข่ายของงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษาไว้ 6 ประการ คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

บันลือ พฤษะวัน (2525 : 10) อธิบายว่า ในการดำเนินงานของโรงเรียน ประถมศึกษา จะให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ขึ้นอยู่กับบุคคลหลายฝ่ายร่วมมือกัน แต่ ถือว่าผู้บริหารโรงเรียนคือบุคคลที่คุมชะตากรรมของโรงเรียนว่าจะเสื่อมโทรมหรือมีความ เจริญก้าวหน้าเพียงใด ปรีชา คัมภีรปกรณ์ (2526 : 160) ได้ย้ำถึงบทบาทการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาว่า การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา เช่นเดียวกับการบริหาร องค์การประเภทอื่น เพียงแต่การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเน้นตรงที่ว่าต้องทำให้เกิด การบริหารที่ดีแก่ผู้ที่รับบริการ คือนักเรียน และผลการบริหาร คือผู้รับบริการจะเป็นผู้ที่มี ความรู้ ความสามารถ และทักษะตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

สนอง เครือมาก และวิสิฐ วงศ์จิตราทร (2529 : 25) ให้รายละเอียดขอบข่าย การกิจการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาว่า งานบริหารโรงเรียนมีขอบข่ายครอบคลุมงาน หลายด้านด้วยกัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดงานบริหาร โรงเรียนรวม 6 งาน คือ

1. งานวิชาการ
2. งานบุคลากร
3. งานกิจการนักเรียน
4. งานธุรการและการเงิน

5. งานอาคารสถานที่

6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

งานทั้ง 6 งานนี้ เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หลักของการบริหารโรงเรียน ประถมศึกษาจะเห็นว่า งานวิชาการเป็นงานหลักที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยตรงจึงแบ่งงานโรงเรียนทั้ง 6 งาน ออกได้ 2 ประเภท คือ

1. งานหลัก เป็นงานที่เป็นไปเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตรโดยตรง คืองานวิชาการ

2. งานสนับสนุน เป็นงานที่ช่วยส่งเสริมให้การบริหารงานหลักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงขอบข่ายของงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษา



สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 52) ได้กำหนด
รายละเอียดของขอบข่ายงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. งานวิชาการ ประกอบด้วย

- 1.1 การนำหลักสูตรไปใช้
- 1.2 การจัดการเรียนการสอน
- 1.3 การจัดวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
- 1.4 การส่งเสริมการสอน
- 1.5 การวัดและประเมินผล
- 1.6 การดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุด
- 1.7 การนิเทศการศึกษา
- 1.8 การวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินการ
- 1.9 การประชุมอบรมทางวิชาการ

2. งานบุคลากร ประกอบด้วย

- 2.1 การวางแผนบุคลากร เพื่อแสดงความต้องการบุคลากร
- 2.2 การเตรียมบุคลากร ได้แก่ การพิจารณาจัดคนเข้าทำงานและการ

ปฐมนิเทศบุคลากร

- 2.3 การพัฒนาและการธำรงรักษามูลค่าบุคลากร

3. งานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย

- 3.1 การสำมะโนนักเรียน
- 3.2 การรับเด็กเข้าเรียน
- 3.3 การลงทะเบียนนักเรียน
- 3.4 การแบ่งกลุ่มแบ่งชั้นนักเรียน
- 3.5 การปฐมนิเทศ
- 3.6 การรายงานเกี่ยวกับนักเรียน
- 3.7 การรักษาระเบียบวินัยของนักเรียน
- 3.8 การย้ายและการจำหน่ายนักเรียน

- 3.9 การทำระเบียบสะสมเก็บหลักฐานและประวัตินักเรียน
- 3.10 การจัดกิจกรรมนักเรียน
- 3.11 การจัดบริการแนะแนว
- 3.12 การจัดบริการเกี่ยวกับสุขภาพ
- 3.13 การจัดสวัสดิการต่าง ๆ
- 3.14 การดูแลความเจริญก้าวหน้าของเด็ก
- 3.15 การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนและด้านอื่น ๆ
- 3.16 การวิจัย ประเมินผลและติดตามผลนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว
- 4. งานธุรการและการเงิน ประกอบด้วย
 - 4.1 งานสารบรรณ
 - 4.2 การดำเนินงานทั่วไปของโรงเรียนตามระเบียบแบบแผนของทาง

ราชการ

- 4.3 จัดทำ ควบคุม ดูแลงานเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ เช่น สมุดหมายเหตุรายวัน ทะเบียนครู ทะเบียนนักเรียน บัญชีเรียกชื่อ สถิติต่าง ๆ
- 4.4 การปฏิบัติเกี่ยวกับการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน
- 5. งานอาคารสถานที่ ประกอบด้วย
 - 5.1 การจัดสำนักงาน ห้องธุรการ ห้องพัสดุ ห้องพยาบาล ห้องประชุม และห้องอื่น ๆ
 - 5.2 ดูแลรักษา และปรับปรุงอาคารสถานที่ อุปกรณ์ประจำโรงเรียนให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย
- 6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประกอบด้วย
 - 6.1 การให้ความช่วยเหลือกับชุมชน เช่น ให้อิมสถานที่และวัสดุอุปกรณ์สำหรับจัดกิจกรรมและให้ความรู้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัยและทุกระดับ เป็นต้น
 - 6.2 การรับความช่วยเหลือจากชุมชน เช่น ให้อสมาชิกในชุมชนมาเป็นวิทยากรสอนวิชาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

จากความเห็นของนักวิชาการดังกล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาต่างมีวัตถุประสงค์หลักอย่างเดียวกัน คือ การมุ่งพัฒนาเด็ก หรือเยาวชนในโรงเรียน โดยการระดมสรรพกำลังเพื่อสนองวัตถุประสงค์ดังกล่าว ซึ่งในการทำเช่นนั้นได้ จะต้องอาศัยการกำหนดขอบข่ายงานที่ชัดเจนประกอบกับการใช้กระบวนการบริหารที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ

กระบวนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

กระบวนการทางการบริหารเป็นแนวทาง เทคนิคหรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติภารกิจให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. 2529 : 39) เพราะว่าถ้าผู้บริหารทำงานตามกระบวนการบริหารที่เหมาะสมแล้วจะทำให้บรรลุเป้าหมาย โดยประหยัดทั้งคน เงิน วัสดุอุปกรณ์และเวลาที่ใช้ในการทำงาน (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2523 : 28)

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523 : 49) อธิบายว่า กระบวนการบริหารโรงเรียน คือ การกำหนดลำดับขั้นการดำเนินงานกิจการต่าง ๆ ที่ทำให้โรงเรียนเป็นสถาบันที่สามารถให้บริการทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความคาดหวังของสังคมทุกประการ สำหรับแนวคิดด้านกระบวนการบริหารโรงเรียนที่น่าสนใจมีผู้เสนอไว้หลายรูปแบบ ดังนี้

กูลิค และ เออร์วิค (Gulick and Urwick. 1936 : 13) ได้กล่าวถึงการบริหารไว้ 7 ขั้น เรียกด้วยอักษรย่อตัวต้นของคำว่า POSDCoRB ดังนี้

1. การวางแผน (planning)
2. การจัดองค์การ (organizing)
3. การบริหารงาน (staffing)
4. การอำนวยการหรือการสั่งการ (directing)
5. การประสานงาน (co-ordinating)
6. การรายงาน (reporting)
7. การจัดงบประมาณ (budgeting)

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 21) เสนอว่า ขั้นตอนในการบริหารโรงเรียน

ประกอบด้วย

1. ขั้นวางแผน (planning)
2. ขั้นจัดรูปงาน (organizing)
3. ขั้นดำเนินงาน (executing) ซึ่งขั้นตอนนี้มีขั้นตอนย่อย ๆ คือ
 - 3.1 การประสานงาน (co-ordinating)
 - 3.2 การควบคุมงาน (controlling)
 - 3.3 การสั่งงาน (directing)
4. ขั้นประเมินผล (evaluating)

แคมป์เบลล์ และ เกรก (Campbell and Gregg. 1957 : 274) ได้

ประมวลกระบวนการบริหารออกมาได้ 7 ประการ คือ

1. การตัดสินใจสั่งการ (decision-making)
2. การวางแผน (planning)
3. การจัดการองค์การ (organizing)
4. การติดต่อสื่อสาร (communication)
5. การใช้อิทธิพลกระตุ้นให้คนทำงาน (influencing)
6. การประสานงาน (co-ordinating)
7. การประเมินผลงาน (evaluating)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 53) ได้เสนอ

กระบวนการบริหารงานโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
2. การวางแผน
3. การดำเนินการตามแผน
4. การประเมินผล

จากกระบวนการบริหารทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่า มีขั้นตอนหนึ่งที่เหมือนกัน คือ การวางแผน (planning) ซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกของกระบวนการบริหาร พอเชื่อถือได้ว่า การวางแผนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุด จึงถือได้ว่าเป็นหน้าที่สำคัญประการแรกของผู้บริหารจะต้องปฏิบัติเพื่อที่จะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนมีทิศทางในการบริหาร และจะเป็นหลักประกันที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ผู้บริหารและบุคลากรได้ร่วมกันวางไว้

ความรู้วิชาการวางแผน

ความรู้วิชาการวางแผน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน ซึ่งบุคลากรผู้ปฏิบัติจะต้องทราบในกระบวนการวางแผน ตามขั้นตอนที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด มี 4 ขั้นตอน คือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536 : 7 - 8)

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผน
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำแผนไปปฏิบัติ
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดตามประเมินผลแผน

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ประกอบด้วย การเตรียมการ กำหนดการวางแผน แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน การวิเคราะห์ หรือทบทวนภารกิจ การเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวชี้แนะข้อสรุปผลการดำเนินงานตามภารกิจ การศึกษานโยบายของหน่วยงานระดับเหนือและเกี่ยวข้อง การวิเคราะห์แนวโน้มสภาพแวดล้อมทุกด้าน เศรษฐกิจ สังคม ประเพณี วัฒนธรรม การเมือง โดยเฉพาะความต้องการด้านสังคมของประเทศ การวิเคราะห์ปัญหา กำหนดความต้องการและลำดับความสำคัญ กำหนดทิศทางหรือแนวทางแก้ปัญหา ยุทธศาสตร์ในการพัฒนา

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผน จะต้องรู้เกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผน การกำหนดนโยบาย การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดมาตรการ กลยุทธ์ การกำหนดกรอบโครงสร้างของแผนงาน งาน/โครงการ และวงเงินงบประมาณ การจัดทำรายละเอียดโครงการ กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ กำหนดเวลาและหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบ

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำแผนไปปฏิบัติ ก็จะต้องรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบความพร้อม การมอบหมายงาน ประชาสัมพันธ์แก่หน่วยงาน บุคลากรที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้อง การจัดสรรและสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณ การอำนวยความสะดวก

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดตามประเมินผลแผน ประกอบด้วย การประเมินผลก่อนดำเนินการ (วิเคราะห์แผนหรือโครงการ) การประเมินระหว่างดำเนินการ ติดตามควบคุม กำกับงาน การประเมินหลังดำเนินการ (ประเมินหลังสิ้นสุดการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ) การจัดทำรายงานผล การดำเนินงานตามแผน

ภาพประกอบ 2 แสดงกิจกรรมแต่ละขั้นตอน

ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ	ขั้นจัดทำแผน	ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ	ขั้นติดตามและ ประเมินผล
-การเตรียมการ กำหนดการวางแผน (plan how to plan) -แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน วิเคราะห์ภารกิจ	-กำหนดนโยบาย -กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผน -กำหนดมาตรการ สู่ความสำเร็จ -กำหนดกรอบ โครงสร้าง แผนงาน	-การตรวจสอบ ความพร้อม -การมอบหมายงาน ประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับ หน่วยงานที่ปฏิบัติ หรือผู้ปฏิบัติ	-วิเคราะห์ประเมิน ก่อนนำแผนงาน/ โครงการไปปฏิบัติ จริง -จัดทำแผน ติดตาม กำกับและประเมิน ผลแผน

ชั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ	ชั้นจัดทำแผน	ชั้นนำแผนไปปฏิบัติ	ชั้นติดตามและ ประเมินผล
-เก็บรวบรวมสารสนเทศที่ใช้เพื่อศึกษาวิเคราะห์ -ศึกษานโยบายหน่วยเหนือและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง -วิเคราะห์แนวโน้มสภาพแวดล้อม -กำหนดปัญหา สาเหตุวิเคราะห์ และเรียงลำดับความสำคัญ -กำหนดความต้องการและลำดับความสำคัญ -กำหนดแนวทางแก้ปัญหา ยุทธศาสตร์การพัฒนา	-โครงการที่ต้องดำเนินการ -กำหนดกิจกรรมและวงเงินที่ต้องใช้	-จัดสรร สนับสนุนทรัพยากร -อำนวยความสะดวก	-ติดตาม นิเทศ กำกับและประเมินผลระหว่างดำเนินการ -ประเมินผลหลังสิ้นสุดโครงการ -สรุปผลจัดทำรายงานเสนอผู้บริหาร หรือเผยแพร่ผลงาน

สรุปได้ว่า ในการจัดทำแผนหน่วยงานผู้ปฏิบัติจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนของการวางแผน คือ ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ขั้นตอนการจัดทำแผน ขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ ขั้นตอนการติดตาม ประเมินผล แผนจึงจะสมบูรณ์มีประสิทธิภาพ

ความหมายของการวางแผน

การวางแผน มีนักวิชาการด้านการบริหารได้ให้ความหมายไว้หลายท่านด้วยกัน ที่น่าสนใจมากกล่าวถึงมีดังนี้

นิพนธ์ ศศิธร (2520 : 7) ให้ความหมายของการวางแผนว่า การวางแผน หมายถึง การวางแผนทางในการทำงานให้ได้ผลดีที่สุด มีปัญหาน้อยที่สุด ผู้วางแผนที่ดีจะต้องมีปรีชาญาณแลเห็นปัญหาต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างถูกต้องและหาวิธีที่ดีที่สุด เพื่อไม่ให้มีปัญหา อันเป็นการแก้ปัญหาไว้ล่วงหน้าทั้งระยะสั้นและระยะยาว

อุทัย หิรัญโต (2525 : 88 - 89) อธิบายว่า การวางแผน คือการตัดสินใจ ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าว่า จะทำกิจกรรมใด ๆ หรือกำหนดการกระทำอย่างหนึ่งไว้ล่วงหน้า และเมื่อดำเนินการจนได้เค้าโครงที่แสดงถึงการเตรียมการที่จะทำในอนาคต ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรเรียกว่า แผน

สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2526 : 18) กล่าวว่า การวางแผน คือ การกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าควรจะทำอะไรในอนาคต และกำหนดวิธีการอันจะนำไปสู่อนาคตที่ปรารถนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิติมา บริดีติลก (2529 : 204) ให้ความเห็นว่า การวางแผน หมายถึง การเตรียมการล่วงหน้า แล้วกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ วิธีการแก้ปัญหา ตลอดจนการแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุด ง่ายที่สุด และรวดเร็วที่สุด เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ประทุม รอดประเสริฐ (2528 : 103) เขียนไว้ว่า การวางแผนเป็นกระบวนการจัดทำกับข้อมูล เพื่อให้ได้ผลงานหรือผลผลิตที่เป็นไปตามมาตรฐาน หรือใกล้เคียงมาตรฐาน หรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ รวมทั้งระบบถึงวิธีการที่จะได้มาซึ่งทรัพยากรที่จำเป็นเหล่านั้นด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 1) ได้สรุปความหมายของการวางแผนอย่างน่าสนใจว่า การวางแผน หมายถึง การคิดหาทางเลือก (ล่วงหน้า) ที่ดีที่สุดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและให้ได้ผลคุ้มค่าที่สุด โดยการดำเนินการตามขั้นตอนอย่างมีระบบแบบแผน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

จากคำจำกัดความของการวางแผนที่กล่าวมาแล้ว จึงสรุปได้ว่า การวางแผน คือ การตัดสินใจไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร เมื่อไร และใครเป็นผู้ทำภายใต้ความจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้การบริหารกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

หลักสำคัญของการวางแผน

เมื่อมีการจัดตั้งองค์การขึ้นมาก็จะต้องมีการวางแผนติดตามมาด้วยเสมอ เพราะการวางแผนเป็นการรวมแนวปฏิบัติงานทั้งหมดขององค์การที่จะทำให้อัตุประสงค์ขององค์การบรรลุความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังที่มีผู้ให้ความสำคัญของการวางแผนไว้ดังนี้ คือ

สมพงษ์ เกษมสิน (2527 : 81) ให้นิยามละเอียดถึงความสำคัญของการวางแผนว่า แผนงานเป็นผลสืบเนื่องมาจากวัตถุประสงค์และนโยบาย จึงเป็นที่รวมแห่งการปฏิบัติงานทั้งปวงขององค์การ แผนงานที่ดีจึงช่วยอำนวยความสะดวกแก่การบริหารงานขององค์การเป็นอย่างมาก เช่น ช่วยให้มีการประสานงาน ทำให้เกิดความสามัคคีและมีการทำงานกันเป็นทีม ประหยัดทั้งคน เงิน และ เวลา ทำให้งานดำเนินไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ สะดวกในการตรวจสอบ และควบคุม แบ่งเบาภาระหน้าที่การทำงานของผู้บังคับบัญชาให้น้อยลง เมื่อมีการมอบอำนาจหน้าที่ สามารถระดมกำลังคนและทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์การมาใช้ได้อย่างได้ผลทั่วถึง และสามารถขยายงานและปรับปรุงงานให้ดำเนินไปได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

ประพิศ นามกร (2525 : 12) อธิบายว่า การวางแผนเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ที่ช่วยให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด ได้ประโยชน์ สูงสุดจากทรัพยากรที่มีอยู่ และช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจอย่างเหมาะสม ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนยิ่งในโลกปัจจุบัน การวางแผนจึงยึดหลักการระดมทรัพยากรทุกอย่าง ที่มีมาดำเนินการตามลำดับความจำเป็นก่อนหลังให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเลือกวิธีที่ดีที่สุด ทำให้เกิดการประหยัดในการใช้ทรัพยากรและระยะเวลา

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2529 : 55) เสนอแนวคิดว่า ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนงานทั่วไปหรือการวางแผนการศึกษา นับว่าเป็นกิจกรรมของการบริหารงานที่มีความจำเป็นที่ขาดไม่ได้ เพราะเป็นกระบวนการเตรียมการทำงานไว้ล่วงหน้าในการใช้ทรัพยากรมนุษย์ และทรัพยากรอื่น ๆ ในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การดำเนินงานที่ปราศจากแผนย่อมมีความไม่แน่นอนในการดำเนินงาน ทำให้ใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า และไม่อาจหวังในการที่จะบรรลุจุดหมายปลายทางได้

นิพนธ์ กีนาวงศ์ (2523 : 50) ชี้ให้เห็นความสำคัญของการวางแผนว่า การวางแผนช่วยให้ประหยัด ทำให้เกิดการประสานงานกัน ทำให้ลดการทำงานแบบเดาสุ่ม ลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน ทำให้เกิดการประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และแรงงาน

ฉลอง ปิ่นทอง (2523 : 24) มีความเห็นว่า การวางแผนช่วยปรับปรุงกระบวนการตัดสินใจภายในองค์การให้ดีขึ้นตลอดเวลา

สมยศ นาวิการ (2522 : 2) ชี้ให้เห็นว่า การวางแผนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะ

1. ช่วยค้นหาหรือชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้น
2. ช่วยปรับปรุงกระบวนการตัดสินใจภายในองค์การให้ดีขึ้น
3. ช่วยในการปรับทิศทางอนาคตขององค์การ ตลอดจนค่านิยมและวัตถุประสงค์ขององค์การให้ชัดเจนอยู่เสมอ
4. ช่วยในแต่ละบุคคลหรือองค์การ สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม
5. ช่วยเหลือผู้บริหารให้สามารถมั่นใจเกี่ยวกับปัญหาความอยู่รอดขององค์การ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 54 - 55) บันทึกไว้ว่า การบริหารโดยใช้แผนมีความสำคัญและทำให้มีการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพราะ

1. เป็นการคิดเตรียมการและแก้ปัญหาล่วงหน้า เพื่อให้เป็นการที่มีจุดหมายเป็น การพัฒนาไปข้างหน้าตลอดเวลา ไม่หยุดอยู่กับที่ ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ
2. การวางแผนช่วยให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากมีการ กำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานอย่างแน่นอน
3. การวางแผนช่วยลดความขัดแย้งในองค์การหรือหน่วยงาน เนื่องจากมีการ กำหนดขั้นตอนการทำงานตลอดจนบทบาทหน้าที่
4. ช่วยให้ผู้บริหารคาดคะเนถึงปัญหาและอุปสรรคอันอาจจะเกิดขึ้นและสามารถ ปรับใช้สถานการณ์ทั้งดีและเลวให้เกิดประโยชน์
5. ช่วยให้การควบคุมงานอย่างมีระบบ ไม่ก่อให้เกิดผลในทางลบ
6. ช่วยให้การพัฒนาหรือการแก้ปัญหาขององค์การ หรือหน่วยงาน เป็นไปอย่าง ทันเหตุการณ์ เนื่องจากได้มีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถจัดลำดับความ สำคัญของปัญหาต่อเหตุการณ์
7. ช่วยให้การพัฒนาทุกด้านทุกระดับสอดคล้องกัน เป็นการลดความซ้ำซ้อนใน การใช้ทรัพยากร
8. ช่วยให้เกิดการประสานงานกัน ระหว่างหน่วยงานที่มีกิจกรรมเหมือนกัน คล้ายคลึงกัน หรือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
9. ช่วยให้องค์การหรือหน่วยงานสามารถกำหนดอนาคตของตนเองได้ แม้ว่า การวางแผนจะเกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ล่วงหน้า

อัลเลน (Allen. 1982 : 27 - 28) ให้ความสำคัญของแผนว่า

1. การวางแผนเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จก้าวหน้าของกิจกรรม
2. แผนเป็นสิ่งที่ช่วยจำแนกขอบข่ายของงานได้ชัดเจน
3. แผนเป็นสิ่งที่นำไปสู่การมอบอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบแก่ผู้ร่วมงานใน องค์การ
4. แผนเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานสำหรับบุคลากร

จากความสำเร็จของการวางแผน อาจจะสรุปได้ว่า การวางแผนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นเครื่องมือของผู้บริหาร ที่จะใช้สำหรับทำกิจกรรมขององค์การ เพื่อดัดลีนำกำหนดแนวทาง วิธีปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดสรรทรัพยากร การบริหารทั้งสี่ประการ อันได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการ ตลอดจนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการควบคุม ตรวจสอบติดตามประเมินผลการทำงานเป็นระยะ ๆ เพื่อให้กิจกรรมที่องค์การรับผิดชอบสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของการวางแผน

องค์ประกอบของการวางแผนมีการแบ่งหลายแบบ แต่ที่นำมาพิจารณามีดังนี้

อลิโอโต และจังก์เกอร์ (Alioto and Jungher. 1971 : 72) เขียนไว้ว่า

องค์ประกอบของการวางแผนมี 3 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์ (objective)
2. การลำดับความสำคัญ (priorities)
3. เกณฑ์การประเมินผล (evaluative criteria)

แบงฮาร์ท และทรูล (Banghart and Trull. 1973 : 10 - 11) กล่าวถึง

องค์ประกอบที่สำคัญของการวางแผนทางการศึกษามี 9 ประการ คือ

1. ความเชื่อมั่น (significance) พิจารณาถึง
 - 1.1 การกำหนดแนวทางที่ชัดเจน
 - 1.2 การกำหนดเกณฑ์สำหรับการประเมินผล
2. ความเป็นไปได้ (feasibility) ต้องพิจารณาถึง
 - 2.1 อำนาจหน้าที่ทางการเมืองที่เหมาะสม
 - 2.2 ความเป็นไปได้ทางเทคนิคและวิธีการ
 - 2.3 การกะประมาณด้านการลงทุน

3. ความสัมพันธ์ต่อเนื่อง (relevance)
 - 3.1 มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันทุกขั้นตอนของกระบวนการ
 - 3.2 มั่นใจได้ว่าจะสามารถแก้ปัญหาได้เมื่อเวลาดำเนินการ
 - 3.3 มั่นใจได้ว่าเป็นกระบวนการที่สามารถสนองวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้
4. ความแน่นอนชัดเจน (definitiveness)
5. ความประหยัด (parsimoniousness)
6. ความยืดหยุ่น (adaptability)
7. เวลา (time) ควรพิจารณาถึง
 - 7.1 การเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติของสิ่งที่เกี่ยวข้อง
 - 7.2 การเปลี่ยนแปลงทันทีทันใด
 - 7.3 ความสามารถในการประเมินความต้องการปัจจุบันกับอนาคต
 - 7.4 ความขาดแคลนในวางแผนในช่วงเวลาที่ผ่านมา
8. การกำกับควบคุม (monitoring)
9. สาระสำคัญ (subject matters) ประกอบด้วย
 - 9.1 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์
 - 9.2 แผนดำเนินงานและการสนับสนุน
 - 9.3 กำลังคน
 - 9.4 วัสดุอุปกรณ์
 - 9.5 งบประมาณ
 - 9.6 โครงสร้างการบริหาร หรือการจัดการ
 - 9.7 สภาวะแวดล้อมทางสังคม

กิติมา ปริติดิติก (2529 : 207 - 209) ให้ความเห็นว่า การวางแผนควรประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ

1. วัตถุประสงค์ หมายถึง แผนกิจกรรมในอนาคตต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์
2. มาตรฐานในการบริหาร ซึ่งมีความสำคัญต่อการวางแผนกำหนดเวลา ความต้องการ ความสมดุล และความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรทั้งหลาย มาตรฐานเป็นเครื่อง

กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการควบคุม การกำหนดมาตรฐานอาจใช้ประสบการณ์เก่า หรือการประเมินผลหรือใช้วิธีการตามหลักวิทยาศาสตร์ เมื่อกำหนดแล้วอาจเขียนคำอธิบายรายละเอียด โดยการบอกกล่าวด้วยคำพูด โดยกำหนดเป็นกฎข้อบังคับไว้ หรือโดยกำหนดตัวอย่างให้ถือปฏิบัติตาม

3. งบประมาณ ได้แก่ แผนการรับจ่าย แผนการจัดซื้อสิ่งของ หรือแผนการอื่น ๆ การจัดงบประมาณมักจะเป็นแผนรวมเบ็ดเสร็จขององค์การ และยังกำหนดเป้าหมายแต่ละกิจกรรมไว้ด้วย จึงมีรายละเอียดค่อนข้างมาก จำเป็นต้องมีประสบการณ์และความชำนาญในการจัดเตรียมมาใช้เป็นเครื่องมือควบคุมได้

4. แผนการ เป็นแผนงานอย่างหนึ่งซึ่งกินความหมายกว้างและอาจใช้ได้หลายอย่าง ถือเป็นแผนเบ็ดเสร็จอันหนึ่งซึ่งรวมการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ และเป็นการจัดเรียงลำดับของกิจกรรมที่ต้องทำตามกำหนดระยะเวลา

5. นโยบาย หมายถึง การตกลงใจขึ้นตอนในการกำหนดแนวทางกว้าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ การจัดนโยบายอาจกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร หรือด้วยวาจา นโยบายที่ดีต้องทันสมัยและสะท้อนให้เห็นการพัฒนาองค์การ

6. วิธีปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการทำงาน ซึ่งได้จัดเรียงลำดับ พร้อมทั้งกำหนดวิธีปฏิบัติหรือจัดสายงานไว้ด้วย ซึ่งจะช่วยประหยัดเวลา กำลัง และเงินที่ต้องใช้ใน การกำหนดต้องพิจารณาข้อเท็จจริงของแต่ละสถานการณ์ให้เพียงพอ วิธีการควรจะแน่นอนมั่นคง จะเปลี่ยนแปลงก็ต่อเมื่อมีเหตุการณ์กระทบต่อการดำเนินการเกิดขึ้น

7. วิธีการ หมายถึง การปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยพิจารณาวัตถุประสงค์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่มี ค่าใช้จ่าย เวลา เงิน และกำลัง วิธีการเป็นเรื่องเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติอย่างหนึ่ง และเป็นการกำหนดว่างานนั้นจะปฏิบัติอย่างไร บกตีแล้ววิธีการหนึ่งก็มักจะอยู่ในแผนการหนึ่งและจัดทำโดยคนเพียงคนเดียว วิธีการมีขอบเขตแคบกว่าการปฏิบัติงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 3) อธิบายไว้ว่า โดยปกติแล้วแผนจะรวมตัวแปรไว้อย่างน้อย 6 อย่าง คือ

1. อนาคต
2. การปฏิบัติ
3. บุคคล หรือองค์การที่รับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนที่บรรจุวัตถุประสงค์
4. การแก้ปัญหาขัดแย้งที่เกิดระหว่างการวางแผน และระหว่างการปฏิบัติตาม

แผน

5. มาตรฐาน
6. ความประหัต สมรรถภาพ และการตรงต่อเวลา การวางแผนทุกคนต้องยึดหลักที่ว่า ต้องใช้ทรัพยากรให้น้อยที่สุด ภายในเวลาที่กำหนดไว้

จึงพอสรุปได้ว่า ในการวางแผนต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์
2. วิธีการดำเนินการและควบคุมให้บรรลุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์
3. การกำหนดความต้องการทรัพยากรตลอดจนวิธีการที่จะให้ได้มาซึ่งทรัพยากร
4. การประเมินผล เพื่อหาวิธีการป้องกันหรือแก้ไข

ประเภทของแผน

ประเภทของแผนนั้น นักวางแผนและนักบริหารการศึกษาหลายท่านแบ่งประเภทของแผนแตกต่างกันออกไป หลาย ๆ ท่านแบ่งไว้เหมือนกัน ซึ่งแล้วแต่ใครจะยึดเกณฑ์อะไรในการแบ่ง แต่ที่นิยมกันมากมีดังนี้

จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์ (2526 : 30) บันทึกไว้ว่า สามารถที่จะแบ่งประเภทของแผนได้ดังนี้

1. จำแนกโดยอาศัยระยะเวลาเป็นหลักได้ 3 ประเภท คือ
 - 1.1 แผนระยะยาว
 - 1.2 แผนระยะปานกลาง
 - 1.3 แผนระยะสั้น

2. จาแนกโดยอาศัยหน้าที่หรือวัตถุประสงค์เป็นหลัก เช่น แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาจังหวัด เป็นต้น

3. จาแนกโดยอาศัยที่มีของแผนเป็นหลัก แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

3.1 แผนจากเบื้องล่าง หมายถึง แผนที่มาจากระดับล่างของฝ่ายบริหาร มาจากความต้องการของประชาชน หรือมาจากความต้องการของผู้บริหาร

3.2 แผนจากเบื้องบน หมายถึง แผนซึ่งรัฐบาลหรือฝ่ายบริหารระดับสูง ขององค์การ เป็นผู้จัดทำขึ้น

อนันต์ เกตุวงศ์ (2526 : 39 - 41) วิเคราะห์ว่า สามารถจำแนกประเภท ของแผนออกได้ 3 กลุ่ม คือ

1. แบ่งโดยอาศัยชื่อและวัตถุประสงค์เป็นหลัก ทั้งนี้เพราะแต่ละหน่วยงานต่างมี จุดมุ่งหมายแตกต่างกันออกไปเพื่อกำหนดการตามหน้าที่นั้น ๆ ซึ่งในแต่ละหน่วยงานอาจแบ่ง หน้าที่ย่อย ๆ ลงไปอีก และในหน่วยงานย่อยแต่ละหน่วยยังมีวัตถุประสงค์ย่อยของแต่ละ หน่วยอีกระดับหนึ่ง แผนจึงอาจมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป โดยอาศัยประเภทของ กิจกรรม งาน หรือวัตถุประสงค์ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจ แผนการวางผังเมือง และแผน พัฒนาเมือง เป็นต้น

2. แบ่งโดยอาศัยการกระทำเป็นหลัก แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

2.1 แผนเพื่อการกระทำซ้ำ (plans for repetitive action) หรือแผนถาวร (standing plan) แผนนี้จะรวมนโยบาย วิธีการ และแนวปฏิบัติเข้าไว้ ด้วยกัน เพื่อครอบคลุมสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ในองค์การ

2.2 แผนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ซ้ำกัน (plans for non-repetitive action) ได้แก่ แผนซึ่งกำหนดแนวการกระทำเพื่อใช้ในสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใดโดย เฉพาะ และอาจล้าสมัย หรือใช้ไม่ได้เมื่อได้กระทำให้บรรลุเป้าหมายแล้ว

3. แบ่งโดยอาศัยเวลาเป็นหลัก แบ่งได้ 3 ประเภท คือ

3.1 แผนระยะยาว คือ แผนที่มีระยะเวลาในการดำเนินการตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป

3.2 แผนระยะปานกลาง คือ แผนที่มีระยะเวลาในการดำเนินการอยู่ใน ระหว่าง 2 - 5 ปี

3.3 แผนระยะสั้น คือ แผนที่มีระยะเวลาในการดำเนินการประมาณ 2 ปี
ลงมา

อุทัย บุญประเสริฐ (2527 : 10 - 14) เชื่อว่า การแบ่งประเภทของแผนนี้
เป็นเพียงกรอบในการทำความเข้าใจถึงคุณลักษณะที่เป็นตัวกำหนดแบบแผนของแผนประเภท
ต่าง ๆ แผนที่แท้จริงจะมีลักษณะผสมในหลายลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. แผนซึ่งแบ่งประเภทด้วยระยะเวลา โดยปกติทั่วไปมี 3 ประเภท คือ
 - 1.1 แผนระยะสั้น (1 - 2 ปี)
 - 1.2 แผนระยะปานกลาง (5 ปี)
 - 1.3 แผนระยะยาว (10 ปีขึ้นไป)
2. แผนซึ่งแบ่งประเภทด้วยขอบเขตพื้นที่ อาจแบ่งได้ 8 ประเภท คือ
 - 2.1 แผนโลก (global plan)
 - 2.2 แผนภูมิภาค (region plan)
 - 2.3 แผนประเทศ (national plan)
 - 2.4 แผนภาค (regional plan)
 - 2.5 แผนจังหวัด (changwad plan)
 - 2.6 แผนอำเภอ (district plan)
 - 2.7 แผนตำบล (tambon plan)
 - 2.8 แผนหมู่บ้าน (mooban plan)
3. แผนซึ่งแบ่งประเภทโดยลักษณะด้านมหภาค - จุลภาค
 - 3.1 แผนชาติและแผนสาขา (national and sectoral plan) เช่น
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนเกษตรกรรม แผนอุตสาหกรรม เป็นต้น ซึ่ง
ส่วนใหญ่เป็นมหภาค (macro plan) หรือเป็นระดับโดยรวมขนาดใหญ่
 - 3.2 แผนภาคและท้องถิ่น ซึ่งในบางที่แยกเป็นแผนภูมิภาค (regional
plan) ออกไปต่างหาก และกำหนดให้แผนท้องถิ่นเป็นแผนระดับจุลภาค (micro-plan)
เป็นแผนเฉพาะที่

4. แผนซึ่งแบ่งตามระดับขององค์การจะถือว่าแผนรวมเป็นแผนใหญ่ขององค์การ เช่น แผนขององค์การด้านการประถมศึกษา ประกอบด้วย แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนระดับจังหวัด แผนระดับอำเภอ แผนระดับกลุ่มโรงเรียน แผนระดับโรงเรียน

5. แผนซึ่งแบ่งตามสายงานขององค์การ เช่น แผนของสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัด จะประกอบด้วย แผนด้านการนิเทศการศึกษา แผนด้านการบริหารทั่วไป แผนด้านการเจ้าหน้าที่ และแผนด้านการเงินและพัสดุ เป็นต้น

6. แผนซึ่งแบ่งประเภทตามลักษณะของตัวแผน แบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ

6.1 แผนลับ (secret plan)

6.2 แผนที่เป็นข้อตกลงหรือคำสั่ง (agreement plan)

6.3 แผนที่เป็นเอกสาร (document plan)

7. แผนซึ่งแบ่งประเภทด้วยเทคนิคหรือวิธีการวางแผน แบ่งได้ 3 ประเภท คือ

7.1 แผนเดี่ยวเฉพาะเรื่อง (single plan)

7.2 แผนผสมผสาน (integrated plan)

7.3 แผนสมบูรณ์แบบ (comprehensive plan)

8. แผนซึ่งแบ่งตามระดับขั้นตามโครงสร้างของระบบ แผน-แผนงาน-โครงการ แบ่งออกได้ 5 ประเภท คือ

8.1 แผน (plan)

8.2 แผนงาน (programme)

8.3 โครงการ (project)

8.4 งาน (task)

8.5 กิจกรรม (activity)

ประมวล เสนาฤทธิ์ (2527 : 3 - 4) พูดไว้ว่า ประเภทของแผนมองได้หลากหลายแง่ ถ้าจะพิจารณาในแง่ของระยะเวลาอาจจะแบ่งแผนออกได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. แผนพัฒนาระยะยาว (10 - 20 ปี) เป็นแผนที่กำหนดเค้าโครงต่าง ๆ ว่าจะมีทิศทางพัฒนาไปได้อย่างไร

2. แผนพัฒนาระยะกลาง (4 - 6 ปี) เป็นแผนที่กำหนดช่วงของการพัฒนาออกเป็น 4 ปี 5 ปี หรือ 6 ปี โดยคาดคะเนว่าจะทำอะไรบ้าง มีโครงการพัฒนาอะไร จะใช้งบประมาณและทรัพยากรมากน้อยเพียงใด

3. แผนพัฒนาประจำปี (1 ปี) เป็นแผนที่จัดทำขึ้นเพื่อเสนอของบประมาณประจำปี หรือเรียกว่า แผนขอเงิน

4. แผนปฏิบัติการประจำปี (1 ปี) เป็นแผนที่จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการดำเนินการเมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้ว หรืออาจเรียกแผนนี้ว่า แผนใช้เงิน

สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2524 : 16 - 19) ได้เสนอรายละเอียดประเภทของแผนดังนี้

1. จำแนกตามระยะเวลาของแผน สามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ
 - 1.1 แผนระยะสั้น
 - 1.2 แผนระยะปานกลาง
 - 1.3 แผนระยะยาว
2. จำแนกตามระดับของแผน สามารถแบ่งออกได้ 4 ประเภท คือ
 - 2.1 แผนระดับชาติ
 - 2.2 แผนระดับภูมิภาค
 - 2.3 แผนระดับท้องถิ่น
 - 2.4 แผนระดับโรงเรียน
3. จำแนกตามลักษณะของกิจกรรม เช่น แผนอาหารและโภชนาการแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น
4. จำแนกตามลักษณะของแผน สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ
 - 4.1 แผนลักษณะเร่งด่วน
 - 4.2 แผนลักษณะชี้แนะ
5. จำแนกตามลักษณะของการวางแผน สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ
 - 5.1 แผนที่วางไว้เพื่อจัดซื้ออุปกรณ์อันเกิดจากการตัดสินใจผิดพลาด (retrospective)

5.2 แผนที่วางไว้เพื่ออนาคตที่ต้องการ (prospective) ซึ่งเป็นการคาดคะเนสถานการณ์ในอนาคตและเตรียมแผนเพื่อรับสถานการณ์ดังกล่าว

ที่กล่าวมาทั้งหมด จึงพอสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของแผนนั้นมีหลักในการแบ่งได้หลายลักษณะ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้แบ่งจะยึดอะไรเป็นหลักในการแบ่ง แต่จุดเน้นหรือเป้าหมายของแผนทุกประเภทนั้นมุ่งไปที่จุดเดียวกันคือ การแก้ไข ป้องกันและการพัฒนางานที่องค์การของตนรับผิดชอบด้วยกันทั้งสิ้น

กระบวนการวางแผน

เป็นที่น่าสนใจว่าผู้บริหารองค์การใด ๆ ก็ตามที่วางแผนบริหารงานก็เพื่อจะให้ได้ผลงานที่ดีตรงกับจุดหมายที่วางไว้ การวางแผนเป็นการกะการล่วงหน้าว่า เมื่อผู้บริหารต้องการให้ผลงานออกมาดีเลิศนั้น จะมีวิธีเตรียมการทำงานอย่างไร กระบวนการวางแผนจะช่วยผู้บริหารได้ มีนักวิชาการได้เสนอแนะขั้นตอนและรายละเอียดกิจกรรมของขั้นตอนการวางแผนไว้หลายขั้นตอน ที่น่าสนใจมีดังนี้

สุริย สิลปอนันต์ (2523 : 96 - 112) ได้แบ่งกระบวนการวางแผนออกเป็น 8 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการดำเนินการก่อนการวางแผน
2. ขั้นการวิเคราะห์ปัญหา
3. ขั้นการกำหนดแผนงานและโครงการ
4. ขั้นการกำหนดเป้าหมาย
5. ขั้นการกำหนดวิธีดำเนินการ
6. ขั้นการกำหนดค่าใช้จ่าย
7. ขั้นการปฏิบัติตามแผน
8. ขั้นการประเมินผล ปรับปรุงแผน และวางแผนใหม่

วีระพล สุวรรณันต์ (2526 : 8) มีความเห็นว่า กระบวนการวางแผนมีขั้นตอน

ใหญ่ ๆ 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นวางแผน
2. ขั้นปฏิบัติตามแผน
3. ขั้นติดตามและประเมินผล

เชสส์วัส (Chesswas. 1969 : 12 - 13) กล่าวว่า กระบวนการวางแผนมี

8 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์ประเมินข้อมูลทางสถิติ
2. การจัดวางนโยบาย
3. การจัดทำโครงการ
4. การจัดทำโปรแกรมและรายละเอียดประกอบโครงการ
5. การพิจารณาค่าใช้จ่ายตามโปรแกรมและโครงการที่กำหนด
6. การทดสอบโครงการและพิจารณาทางเลือกอื่น ๆ
7. การตัดสินใจและนำเสนอออกสู่ภาคปฏิบัติ
8. การประเมินผลและปรับปรุงแผน

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 92 - 97) ได้แบ่งขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการ

วางแผนไว้ 5 ประการ คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ (setting the objective)
2. การประเมินสถานการณ์ปัจจุบัน (evaluation present condition)
3. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล (collection and analysis of data)
4. การปฏิบัติตามแผน (execution of the plan)
5. การติดตามและปรับปรุงแผน (monitoring and review)

นิพนธ์ กีนาวงศ์ (2523 : 52 - 53) สรุปว่า ขั้นตอนสำคัญของการวางแผน มี 4 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์
2. การกำหนดนโยบาย
3. การเขียนแผนงาน
4. การปฏิบัติตามแผน

สุภรณ์ ศรีพหล (2524 : 20 - 23) เสนอแนะว่า การวางแผนที่ดีจะต้องรัดกุม มีประสิทธิภาพ โดยการทำอย่างมีระบบ มีขั้นตอนที่สำคัญ คือ

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา
2. การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่
 - 2.1 ปัญหาและสาเหตุของปัญหา
 - 2.2 แหล่งทรัพยากรต่าง ๆ มีเพียงพอหรือไม่ หากไม่มีจะหาเพิ่มเติมได้

จากแหล่งใด

- 2.3 เงินใจอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับโครงการทั้งที่เป็นทางบวกและเป็นทางลบ

เช่น ทัศนคติของประชาชน

3. การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์
4. การวางแผนดำเนินการ มีขั้นตอนที่สำคัญคือ

- 4.1 พิจารณาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในด้านที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ เมื่อคำนึงทรัพยากรที่มีอยู่และที่หามาได้
- 4.2 จัดทำรายการ รวมทั้งคำอธิบายถึงภารกิจหน้าที่การงานที่จะต้องทำ
- 4.3 จัดลำดับก่อนหลังของภารกิจหน้าที่การงานเหล่านั้นรวมทั้งกำหนดเวลาไว้ด้วย

ไว้ด้วย

- 4.4 คาดคะเนประมาณการค่าใช้จ่าย
- 4.5 การจัดหางบประมาณ
- 4.6 การควบคุมและการประเมินผล

พัส หันนาคินทร์ (2524 : 22 - 24) ได้เสนอรายละเอียดกระบวนการในการวางแผนพอสรุปได้ว่า การทำงานควรมีขั้นตอน 6 ขั้นตอน คือ

1. การตรวจสอบปัญหา
2. การหาข้อมูลพื้นฐานเพื่อประกอบการวางแผน
3. การกำหนดหรือหาทางเลือกที่จะดำเนินงาน
4. การเตรียมหาทางเลือกในกรณีมีผลกระทบจากทางเลือกที่ได้เลือกสรรแล้ว

ในขั้นตอนที่สาม

5. การปฏิบัติตามแผน
6. การติดตามและปรับปรุงแผน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 6) ได้เสนอกระบวนการในการวางแผนไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
2. ขั้นจัดทำแผน
3. ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ
4. ขั้นติดตามประเมินผลแผน

สรุปได้ว่า ในการวางแผนนั้นจะต้องเป็นไปตามกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ขั้นจัดทำแผน ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ ขั้นติดตามประเมินผลแผน

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนบริหารโรงเรียน

ผู้บริหารในฐานะของผู้นำหรือหัวหน้าของหน่วยงาน มีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานให้บรรลุตามภารกิจ หน้าที่ และจุดมุ่งหมายของหน่วยงาน เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย จึงต้องมีการวางแผนขึ้น ซึ่งในการวางแผนนั้นผู้บริหารจะมีบทบาททุกขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผนและจัดทำแผน เป็นผู้นำ ผู้ควบคุมดูแล และดำเนินงานในด้านการจัดทำแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนจัดทำสำเร็จและนำไปใช้ปฏิบัติ ซึ่งต้องประกอบด้วยการตัดสินใจเลือกปัญหา ทางเลือก การกำหนดแผนงาน โครงการ และการประมาณทรัพยากรและรายจ่ายต่าง ๆ

2. การนำแผนปฏิบัติเมื่อจัดทำแผนเสร็จ การนำแผนไปปฏิบัติเพื่อให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ในแผนและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีหน้าที่มอบหมายงานให้บุคลากรในหน่วยงาน พร้อมกับดำเนินงานทางด้าน

2.1 การอำนวยความสะดวก คือ ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และบริการในด้านการอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้โดยสะดวก โดยคอยสอดส่องดูแลติดตามการปฏิบัติงาน ให้ข้อเสนอแนะและสนับสนุนทรัพยากร

2.2 การควบคุมงาน คือคอยควบคุม ตรวจสอบ กำกับการ รวมทั้งการนิเทศงาน เพื่อควบคุมทางด้านมาตรฐาน คุณภาพ และระยะเวลา

2.3 การประเมินผลและการรายงานผล คือจัดทำระบบการรายงานผลให้สอดคล้องกับการกำหนดความก้าวหน้าของงาน ผลสัมฤทธิ์ของงาน และระยะเวลาตามโครงการหรือกิจกรรม ให้มีระบบการรายงานให้เหมาะสมและสม่ำเสมอ

3. การรายงานและประเมินผล (การติดตามและประเมินผล) เมื่อผู้บริหารได้รับรายงานการประเมินผลในช่วงใดช่วงหนึ่งของแผนหรือโครงการ หน้าที่ของผู้บริหารคือการวินิจฉัยตัดสินใจที่จะดำเนินการแก้ปัญหา หรือปฏิบัติต่อไปด้วยวิธีการใด (ในกรณีที่มีปัญหา) และเพื่อพัฒนา ปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพและก้าวหน้าอยู่เสมอ (ในกรณีที่ไม่เกิดปัญหา) เป็นต้น (กฤษฎา ภาสวดี. 2528 : 1021)

จากสาระสำคัญข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2522 : 8) ที่ระบุว่า การวางแผนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดสำหรับการบริหารหรือการจัดการเพื่อให้เกิดการพัฒนาแผนงาน จึงเปรียบประดุจสะพานที่ทอดเชื่อมโยงระหว่างจุดที่อยู่ปัจจุบันกับจุดหมายที่จะไปในอนาคต สำหรับ สมพงษ์ เกษมสิน (2517 : 81) ได้ยืนยันว่า ถ้าปราศจากการวางแผนแล้วการตัดสินใจและการทำงานของผู้บริหารก็มักจะเดินไปตามยถากรรม ยากที่กิจกรรมทุกชนิดจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ภิญญู สาธร (2516 : 18) ได้สรุปแนวคิดว่าการวางแผนเป็นภารกิจของผู้บริหารและหน่วยงานที่ต้องกำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และ บันลือ พงษ์วัน (2525 : 150) ได้แสดงทัศนะที่สอดคล้องกับแนวคิดข้างต้นว่า การดำเนินงานในโรงเรียนประถมศึกษาจะบังเกิดผลอย่างไรขึ้นอยู่กับบุคคลหลายฝ่าย แต่ถือได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนคือบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะกุมชะตาว่าโรงเรียนจะเจริญก้าวหน้าหรือเสื่อมทรามเพียงใด

ขั้นตอนหรือกระบวนการวางแผนบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ขั้นตอน หรือกระบวนการวางแผนบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ

ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 ก : 8 - 9) ได้เสนอรายละเอียดขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ในการเตรียมการวางแผนไว้ดังนี้

1. คณะครูอาจารย์ในโรงเรียนและคณะกรรมการศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมประชุมเพื่อซักซ้อมทำความเข้าใจในการจัดทำแผน (ในระหว่างประมาณ) เดือนกรกฎาคมของทุกปี เพื่อปฏิบัติการในปีการศึกษาต่อไป) ให้ผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องทั้งหมดมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นและยอมรับในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน และเพื่อ

ให้คณะกรรมการได้จัดเตรียมตัวและเตรียมรวบรวมข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ (รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลของปีการศึกษาที่ผ่านมา) ที่จำเป็นในการวางแผนไว้

2. เมื่อทราบจำนวนงบประมาณที่ได้รับจากการจัดสรรแล้ว จึงจัดทำมีการประชุม คณะครูอาจารย์ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์กว้าง ๆ ให้เหมาะสมกับจำนวนงบประมาณเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานจัดทำแผนในชั้นรายละเอียดต่อไป

3. คณะครูอาจารย์และผู้บริหารโรงเรียนอาจจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการจัดทำแผนเป็นเรื่อง ๆ โดยให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของโรงเรียน เช่น คณะทำงานเพื่อศึกษาเตรียมการรับเด็กเข้าเรียน คณะทำงานพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ (อาจแยกเป็นแต่ละกลุ่มประสบการณ์) คณะทำงานเรื่องอาคารสถานที่ หรือคณะทำงานเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น เป็นต้น

นอกจากการจัดตั้งคณะกรรมการแล้ว อาจใช้วิธีมอบงานเป็นโครงการให้ครูอาจารย์รับผิดชอบเป็นเรื่อง ๆ ไป

4. หลังจากตั้งคณะกรรมการแล้ว หรือมอบหมายงานโครงการให้ครูอาจารย์และมอบหมายหน้าที่กำหนดระยะเวลาและหลักเกณฑ์การทำงานแล้ว ก็เริ่มดำเนินการตามขั้นตอนของการวางแผน

สรุปได้ว่า ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ในการวางแผนบริหารโรงเรียน สิ่งที่จะต้องดำเนินการคือข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผน ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งคน เงิน วัสดุ และอุปกรณ์ในการวางแผน

ขั้นการจัดทำแผน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 ก : 9 - 10) ได้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำแผนไว้ดังนี้

1. สืบรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้สภาพปัจจุบันและปัญหาได้จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียน (รวมทั้งที่ได้จากการประเมินผลจากปีการศึกษาที่ผ่านมา) หลักการทฤษฎีการวางแผน ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน ตลอดจนสถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (อาจมีผลกระทบ) และจำเป็นต้องทราบเพื่อที่จะสามารถกำหนดความต้องการและตัดสินใจดำเนินงานได้ถูกต้อง

2. วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ครูอาจารย์หรือคณะทำงานที่ได้รับมอบหมายควรเสนอให้ครูอาจารย์พิจารณา หากเป็นของโรงเรียนอาจกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ให้ครอบคลุมเพื่อแสดงให้เห็นภาพโดยรวมของกลุ่ม ส่วนรายละเอียดและการกำหนดที่ค่อนข้างชัดเจนนั้นจะอยู่ในโครงการซึ่งบรรจุไว้แล้วในแผน นอกจากนี้ควรกำหนดเครื่องชี้วัดหรือดัชนีวัดความสำเร็จของโครงการ เพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เพื่อการติดตามและประเมินผล

3. แผนงานหรืองานโครงการ และงบประมาณ เป็นส่วนประกอบสำคัญของแผน เป็นวิธีการ หรือส่วนที่สนับสนุนให้แผนบรรลุความสำเร็จได้ การกำหนดแผนงานหรืองานโครงการและงบประมาณนี้ต้องสัมพันธ์กัน

สำหรับโครงการจะต้องแสดงรายละเอียดพอสมควร มีหลักการ เหตุผลที่มีข้อมูลประกอบมีความเป็นไปได้อย่างจริง ๆ ในแง่ของการดำเนินงาน การปฏิบัติได้ตามขั้นตอนและระยะเวลาต่าง ๆ ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากร อันได้แก่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ โดยคำนึงถึงการประหยัดและให้ได้ผลคุ้มค่า

ขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 ข : 10) กล่าวว่า การนำแผนไปปฏิบัติเป็นขั้นตอนสำคัญ เพราะหากไม่มีการปฏิบัติตามขั้นตอนนี้แผนที่วางไว้ก็จะเสียเปล่า ในขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติมีกิจกรรมสำคัญที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

1. เมื่อจัดทำแผนเสร็จแล้วและลงมือปฏิบัติ ขณะเดียวกันควรเสนอคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนเพื่อนำไปรวบรวมเป็นแผนกลุ่มโรงเรียน เพื่อเสนอปัญหาและความต้องการในลักษณะรวมของกลุ่ม เพื่อให้มีการเป็นไปได้ในการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุน และช่วยให้มีการปฏิบัติได้จริง

2. ก่อนเริ่มปฏิบัติงานตามโครงการ จะต้องเตรียมบุคลากร เทคนิค วิธีการ และทรัพยากรต่าง ๆ โดยการจัดการทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขั้นตอนและวิธีการทำงาน เป็นต้น เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรและมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบได้ตามความเหมาะสม

3. ปฏิบัติตามแผนหรือปฏิทินปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ ควรยึดหลักราชการ หากมี ปัญหาหรืออุปสรรคก็รับพิจารณาหาทางแก้ไขปรับปรุงทันที โดยการพิจารณาและตัดสินใจ ร่วมกันของคณะอาจารย์

4. ปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยยึดตามขั้นตอนที่วางไว้ และได้มี การตรวจสอบการปฏิบัติงานและผลงานอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถยืดหยุ่นในทางปฏิบัติได้เมื่อ มีปัญหาหรืออุปสรรค เช่นอาจเร่งปฏิบัติงานในขั้นตอนใด หรือชะลอในขั้นตอนใดในระหว่าง ปฏิบัติงานได้ แต่ก็สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนดไว้ในที่สุด

สรุปได้ว่า ในการปฏิบัติงานตามแผนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนำแผนที่ปฏิบัติ เสร็จแล้วเสนอกรรมการกลุ่มเพื่อรวมเป็นแผนของกลุ่มโรงเรียน และมอบหมายหน้าที่ความ รับผิดชอบให้แก่ผู้ปฏิบัติ เพื่อให้การปฏิบัติตามแผนบรรลุเป้าหมาย

ขั้นตอนติดตามและประเมินผลแผน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 ข : 10) สรุปขั้นตอน การติดตามประเมินผลแผน ไว้ดังนี้

1. ควรมีการติดตามและตรวจสอบอยู่เสมอในระหว่างปฏิบัติหรือจบขั้นตอนแต่ละ ขั้นตอน เพื่อพิจารณาผลงานหรือวัดผลงานว่าตรงตามที่กำหนดตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย หรือไม่ เพื่อแก้ไขได้ทันที และอาจร่วมกันกำหนดระยะเวลาของการติดตามและตรวจสอบ ตามความเหมาะสม (การตรวจสอบกระทำโดยคณะครูอาจารย์ที่ได้รับมอบหมาย)
2. ควรมีการกำหนดตัวบุคคลที่เหมาะสมรับผิดชอบในการประเมินผลการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ขั้นเตรียมการก่อนเริ่มโครงการ ระหว่างการปฏิบัติงาน และเมื่อสิ้นสุดโครงการ โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่จะไปประเมินอย่างละเอียด
3. ควรจัดให้ผู้ปฏิบัติงานร่วมกันสร้างเกณฑ์ และร่วมกันประเมินผลโครงการใน รูปคณะกรรมการและมีระบบการรายงาน โดยตกลงกันในเรื่องระยะเวลาเพื่อแสดงความ คืบหน้าของโครงการ มีการสรุปผลของโครงการ ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะ รายงานถึงคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

สรุปได้ว่า การติดตามประเมินผลแผน จะต้องมีการรับผิดชอบในการประเมิน มีเครื่องมือในการประเมิน และประเมินเป็นสามระยะ คือ ก่อนเริ่มดำเนินการ ขณะดำเนินการ สิ้นสุดโครงการ แล้วนำผลการประเมินไปปรับปรุงต่อไป

ปัญหาและอุปสรรคในการวางแผน

ในกระบวนการวางแผน ผู้บริหารมักจะพบปัญหาอุปสรรคนานาประการด้วยสาเหตุต่าง ๆ นักวิชาการได้เสนอประเด็นปัญหาในการวางแผนที่น่าสนใจหลายประการ เช่น อุทัย บุญประเสริฐ (2523 : 24 - 26) ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของระบบงานวางแผนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลของการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นปัญหาของการวางแผนว่าน่าจะมีสาเหตุหลาย ๆ ประการ คือ

1. ขาดการประสานงานระหว่างการทำแผน การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนโครงการ และการประเมินโครงการตามแผน
2. มีความจำกัดของข้อมูลและสารสนเทศที่ทันสมัยทุกระดับของการวางแผน
3. หน่วยงานอื่น ๆ ไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของฝ่ายวางแผนและพัฒนามหาวิทยาลัย
4. ปัญหาการขาดความต่อเนื่องของแผนและนโยบายการศึกษา อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารตามวาระ
5. ปัญหาการกำหนดลำดับความสำคัญของโครงการให้ชัดเจนในระดับต่าง ๆ ทำให้ยุ่งยากในการจัดสรรทรัพยากร
6. ปัญหาอันเกิดจากแนวคิดของบุคลากรและการมีส่วนร่วม
7. การไม่ได้รับงบประมาณตามแผน
8. ขาดการรายงานผลงานการบริหารในส่วนที่เป็นของผู้บริหารที่แน่นอน มีแบบแผนในทุกระดับของหน่วยงาน

เสถียร เหลืองอร่าม (2524 : 137) แสดงทัศนะว่า การวางแผนอาจประสบ
ปัญหาอุปสรรคเนื่องจากเหตุผลที่สำคัญคือ

1. ขาดความรู้ทางหลักวิชาการเกี่ยวกับการวางแผน
2. ความยุ่งยากลำบากในการค้นหาข้อเท็จจริงและรวบรวมข้อมูล
3. ปฏิบัติงานตามความเคยชิน ชอบทำงานตามสบาย งานทำอยู่อย่างไรก็ทำอยู่
อย่างนั้น

4. ถือว่าการวางแผนเป็นของยาก
5. การวางแผนขัดกับประโยชน์ส่วนตัว

สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2524 : 82 - 83) ได้ประมวลปัญหาในการวางแผน
อย่างน่าสนใจว่า เกิดจากการไม่พร้อม 2 ประการ คือ

1. ปัญหาที่เกิดจากข้อจำกัดภายนอก ได้แก่
 - 1.1 สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลง บางอย่างไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้า
ได้อย่างชัดเจนทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลง เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง
 เป็นต้น
 - 1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ระดับสูงและการกำหนดนโยบายไม่สอดคล้อง
ถึงความต้องการอันจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันการวางแผนในระดับท้องถิ่นยัง
ไม่สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดไว้ในระดับสูง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะขาดข้อมูล
 - 1.3 ปัญหาความล่าช้าในการวางแผน ทำให้ไม่รับกับความเปลี่ยนแปลง
ด้านอื่น ๆ
 - 1.4 บางครั้งแผนและโครงการที่วางไว้ไม่มีการปฏิบัติ เนื่องจากไม่ได้รับ
งบประมาณตามแผน
 - 1.5 ความไม่คล่องตัวในการปรับเปลี่ยน ทำให้มีการดำเนินงานในโครงการ
ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน
 - 1.6 ผู้ประเมินผลภายนอกไม่เข้าใจหลักการและวิธีการประเมินผล ทำให้
การประเมินผลไม่ก่อให้เกิดผลทางสร้างสรรค์เท่าที่ควร

2. ปัญหาที่เกิดจากข้อจำกัดภายใน ได้แก่

2.1 ขาดข้อมูลในการวางแผนในรูปแบบต่าง ๆ

2.2 วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนงานและโครงการจะมีลักษณะวัดไม่ได้

ทำให้ไม่มีแนวปฏิบัติชัดเจน เป็นไปในแนวเดียวกัน และวัดผลได้ยาก

2.3 ไม่มีการจัดลำดับความสำคัญของแผนไว้ก่อน เมื่อมีการตัดทอน

งบประมาณจึงต้องเริ่มต้นตัดสินใจกันใหม่ ทำให้งานล่าช้า

2.4 แผนงานและโครงการที่วางไว้ไม่สอดคล้องกับนโยบาย

2.5 ไม่มีการเตรียมบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานตามแผนอย่างเพียงพอ

2.6 กระบวนการวัดผลไม่ได้ทำอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ

บรรจบ เนียมมณี (2525 : 62) ได้รวบรวมอุปสรรคของการวางแผนไว้หลาย

ประการ คือ

1. ขาดข้อมูลที่ถูกต้อง ทันสมัย เหมาะสม เพื่อจะนำมาประกอบการวางแผน

2. ขาดความรู้ในสภาพแวดล้อม ทำให้วางแผนไปโดยขาดความเหมาะสม

ถูกต้อง

3. ขาดความรู้ในเรื่องวางแผนและปฏิบัติงานตามแผน ทำให้ได้งานที่ไม่

เพียงพอ

4. ขาดความรู้ในการประเมินผลงาน และควบคุมแผนให้ดำเนินไปตามแผนที่ได้

วางไว้

5. ขาดความรู้ในการปรับปรุงและแก้ไขที่เหมาะสม ทำให้งานไม่บรรลุ

เป้าหมาย

6. ขาดความสามารถในการคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต หรือคาดการณ์ผิดพลาด

ทำให้แผนที่วางไว้ผิดพลาดไปด้วย

7. ขาดความรู้ในการประสานงานและอำนวยความสะดวก เพื่อให้แผนบรรลุถึง

เป้าหมาย เมื่อได้มีแผนหลักแล้วควรจะมีการประสานงาน ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. สมาชิกขององค์การต่อต้านแผน ไม่เห็นมีความจำเป็นที่จะต้องมีแผน

9. แผนนั้น ๆ อาจจะไปขัดผลประโยชน์ของบุคคลบางคนและบางกลุ่ม บางคณะ

จึงต้องใช้อิทธิพล ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อระงับแผน หรือบ่ายเบี่ยงแนวทางของแผน

10. ตัวผู้บริหารเองไม่เห็นความสำคัญของแผน ชอบใช้ชีวิตแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไป
เพียงวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น ไม่ชอบการวางแผนระยะยาว

11. ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรไม่มีโอกาสได้ร่วมวางแผน ไม่เข้าใจ และไม่
ร่วมมือปฏิบัติตามแผนขององค์กร เพราะขาดสิ่งจูงใจ

12. ขาดการประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์และคุณค่าที่ดีของแผนงาน

13. ผู้บริหารไม่มีความสามารถทางด้านบริหาร ขาดมนุษยสัมพันธ์ ขาดการจูงใจ
ให้สมาชิกร่วมใจทำงานตามแผน

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 99) สรุปอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการวางแผนไว้ 7
ประการ คือ

1. การขาดความรู้ตามหลักวิชาเกี่ยวกับวิธีการวางแผน
2. ขาดข้อมูลและข่าวสารที่ดีสำหรับนำมาใช้ในการวางแผน
3. ผู้วางแผนไม่ให้ความสำคัญในหลักวิชาเกี่ยวกับการวางแผนอย่างเพียงพอคือ
วางแผนตามความเคยชินหรือตามอารมณ์
4. วัดอุปสรรคและนโยบายไม่แน่นอน ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่การวางแผนงาน
จะทำให้ประสานงานสอดคล้องกันไม่ได้
5. นำเอาผลประโยชน์ส่วนตัวมาพัวพันกับแผนงานนั้น
6. อุปสรรคจากสภาพแวดล้อม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี
7. ขาดปัจจัยสำคัญในการวางแผน เช่น ขาดนักวิชาการ ขาดกำลังเจ้าหน้าที่
ขาดกำลังเงิน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2527 : บทคัดย่อ) ให้ทัศนะว่า การวางแผนของผู้บริหาร
โรงเรียนมีระดับปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ

1. ผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ความสามารถในการวางแผน
2. ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามแผน
3. ขาดแคลนงบประมาณ
4. ขาดข้อมูลสถิติที่ถูกต้องเพื่อใช้ในการวางแผน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 4 - 8) เสนอสาระสำคัญชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษายังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนบริหารโรงเรียนเท่าที่ควร มีการวางแผนบริหารงานน้อย และที่มักจะมีก็ไม่ได้มีการปฏิบัติตามแผนมากนัก ทำให้การบริหารไม่มีกรอบแนวทางแน่นอนไม่เป็นระบบแบบแผน ผู้บริหารจึงปฏิบัติหน้าที่ประหนึ่งเป็นกิจวัตรประจำวันเท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ ความสามารถ และไม่เห็นความสำคัญของการวางแผน ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะวางแผนบริหารไว้ก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

สรุปปัญหาและอุปสรรคในการวางแผน พอที่จะจำแนกได้ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร

- 1.1 ผู้วางแผนขาดความรู้ ความสามารถ
- 1.2 มีบุคลากรไม่เพียงพอ
- 1.3 ขาดผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านการวางแผนโดยเฉพาะ
- 1.4 ผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรไม่เห็นความสำคัญของการวางแผน

ขอใช้วิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าจนเป็นนิสัย

- 1.5 ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจมักถือเอาความคิดเห็นของตนเองเป็นหลักในการตัดสินใจ
- 1.6 บุคลากรในองค์กรเห็นว่าการวางแผนเป็นความยุ่งยาก สิ้นเปลืองงบประมาณและเวลา
- 1.7 เอาผลประโยชน์ส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง
- 1.8 ผู้บริหารไม่กล้าที่เผชิญกับความเปลี่ยนแปลง

2. ปัญหาเกี่ยวกับระบบและวิธีการทำงาน

- 2.1 ขาดแหล่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2.2 ในการจัดทำข้อมูลไม่ได้นำข้อมูลในรอบปีที่ผ่านมาและข้อมูลอื่น ๆ มาวิเคราะห์ถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา

2.3 ขาดการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ

2.4 ไม่วิเคราะห์ผลที่เกิดจากการดำเนินการตามโครงการว่าผลตอบแทน

คุ้มกับทุนหรือไม่

2.5 ขาดการติดตามผล ควบคุม กำกับอย่างต่อเนื่อง

2.6 ในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ไม่ชัดเจน ในการเขียนโครงการมักเป็นความต้องการมากกว่าที่จะเป็นความจริงเป็น

3. ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

3.1 ลักษณะนิสัยของคนไทยส่วนใหญ่มักทำอะไรตามใจของตนเอง ทำง่าย ๆ มักตัดสินใจเฉพาะหน้า ซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่ส่งเสริมการทำงานอย่างมีแผน

3.2 สภาพแวดล้อมในปัจจุบันทั้งเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้การวางแผนในปัจจุบันดำเนินการไม่สอดคล้องจึงเป็นผลกระทบต่อการปฏิบัติงานได้ง่าย

3.3 ข้อจำกัดในทรัพยากรการบริหาร เป็นอุปสรรคในการวางแผนในขั้นตอนต่าง ๆ มากมาย

3.4 วัตถุประสงค์ นโยบายในระดับสูงมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง จึงเป็นเหตุให้ไม่สัมพันธ์กับการดำเนินงานในระดับล่าง ทำให้การปฏิบัติงานและการประสานงานไม่สอดคล้องสัมพันธ์กัน

ข้อสังเกตประการหนึ่ง จากประมวลปัญหาและอุปสรรคในการวางแผน พบว่าส่วนใหญ่มาจากบุคลากรหรือคนในองค์กรที่ไม่เข้าใจในบทบาท และตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบของคนเป็นประการสำคัญ ถ้าหากผู้บริหารสามารถกระตุ้นหรือสร้างสำนึกดังกล่าวให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรแล้ว เชื่อว่าปัญหาอุปสรรคนานาประการข้างต้นย่อมลดน้อยหรือหมดสิ้นไป นั่นหมายถึงการนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของภารกิจงานนั่นเอง

สรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการวางแผน เกิดจากบุคลากรขาดคุณภาพเรื่อง การวางแผน ระบบวิธีการทำงานไม่ดี สภาพสิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

พรศรี ทองสมจิตร (2518 : 180) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางการบริหารโรงเรียนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไปแล้วครูใหญ่มีพฤติกรรมการวางแผนในระดับน้อย พฤติกรรมด้านการวางแผนที่ครูใหญ่ส่วนมากปฏิบัติ คือการมีอิสระในการวางแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน และการร่วม

ทวี หามนตรี (2524 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อชุมชน ในเขตการศึกษา 6 ผลการศึกษาพบว่า เมื่อเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนทั้งสี่ด้าน คือ การจัดรูปงาน การวางแผน การประสานงาน และการประเมินผลงาน ระหว่างผู้บริหารที่มีประสบการณ์การบริหารตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์บริหารต่ำกว่า 5 ปี พบว่า ด้านการวางแผนและการประเมินผลงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

พิศิษฐ์ ศิริวัลย์ (2525 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแบบเสนอสำหรับระบบการวางแผนในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดของประเทศไทย พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนในลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกขั้นตอนของการวางแผน กล่าวคือมีปัญหาในขั้นเตรียมการ ขั้นวางแผน ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ และขั้นติดตาม ควบคุม และประเมินผล ผลการวิจัยสภาพปัจจุบันและปัญหา ได้เสนอตัวแบบประกอบด้วยองค์การที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน กระบวนการวางแผน ระบบข้อมูลเพื่อการวางแผน ระบบการติดตาม ควบคุม ประเมิน ระบบการประสานงานการวางแผน และโครงสร้างและรูปแบบของการประถมศึกษาแผนพัฒนาจังหวัด

สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวางแผนงานของผู้บริหารโรงเรียนในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก โดยศึกษาการวางแผนใน 5 ขั้นตอนคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของแผน การกำหนดสภาพปัจจุบันของงาน การกำหนดวิธีการดำเนินงาน การลงมือปฏิบัติตามแผน

และการประเมินผลปรับปรุงแผน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะต่อการวางแผน 5 ชั้น อยู่ในเกณฑ์มากสำหรับครูมีทัศนะต่อการวางแผน ขึ้นกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนและขึ้น กำหนดสภาพปัจจุบันของงานอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนชั้นอื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์ปานกลางและยัง พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีทัศนะต่อการวางแผนทั้ง 5 ชั้นตอน แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน มีทัศนะต่อการวางแผนงานที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งจำแนกตามวุฒิ มีทัศนะต่อการวางแผนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ครูจำแนกตามขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิ มีทัศนะต่อการ วางแผนทั้ง 5 ชั้นตอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ประติษฐ์ ระสิตานนท์ (2528 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการ บริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานด้านการจัดองค์การ และการประสานงาน อยู่ในระดับกลาง ส่วนด้านงบประมาณ การอำนวยการ การรายงาน การจัดบุคลากร และการวางแผนอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ยังพบว่า ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีประสบการณ์การดำรงตำแหน่งระหว่าง 5 - 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป บริหารงานด้านการงบประมาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

ศักดิ์ชัย บัณฑา (2528 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยกระบวนการวางแผนปฏิบัติการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ใน 3 ด้าน คือ ด้านการ จัดทำแผน ด้านการปฏิบัติตามแผน และด้านการประเมินผลงานตามแผน ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครูโดยรวมและโดยจำแนกตามตำแหน่ง วุฒิ ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียน มีความเห็นว่าโรงเรียนดำเนินการตามกระบวนการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนทั้ง 3 ด้าน ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนกับผู้สอนมีความเห็นต่อกระบวนการวางแผนปฏิบัติการ โรงเรียนทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารมีระดับ ความคิดเห็นสูงกว่าผู้สอน ส่วนข้าราชการครูซึ่งมีวุฒิ ประสบการณ์และปฏิบัติงานในโรงเรียน

ขนาดต่างกัน มีความเห็นต่อกระบวนการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุณีย์ จันทนานุวัฒน์ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในส่วนกลาง ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นการวางแผน ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ และขั้นการประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนรวมเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากในขั้นก่อนการวางแผน และขั้นการประเมินผล ส่วนขั้นการวางแผนและขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

โกมินทร์ สังคะนอง (2530 : บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์การวางแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ในด้านกระบวนการวางแผน ผลการปฏิบัติตามแผน ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นก่อนการวางแผน ขั้นการวางแผน ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ และขั้นการประเมินผล

2. ผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2525 - 2529) ส่วนใหญ่ได้ผลต่ำกว่าเป้าหมายทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพ

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

3.1 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการวางแผน คือ กรรมการขาดความรู้ความสามารถด้านการวางแผน มีเวลาจำกัด มีจำนวนน้อย ขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย งบประมาณ ขาดความสอดคล้องสัมพันธ์กันและกำหนดไว้ไม่เหมาะสม วิธีดำเนินการติดตามและประเมินผลกำหนดไว้ไม่ชัดเจน งานในแผนไม่ครอบคลุมงานจริง ผู้บริหารระดับสูงกำหนดนโยบายแทรกซ้อนมาก งานในแผนจึงทำได้ไม่เต็มที่

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาบางประการ ได้แก่ ควรเชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวางแผนเป็นกรรมการ มีการให้ความรู้ความเข้าใจแก่กรรมการก่อนการปฏิบัติงาน มีการจัดระบบข้อมูลให้สมบูรณ์ และมีการวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในของแผนด้วย

3.2 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติตามแผน ได้แก่ ขาดงบประมาณ ขาดบุคลากร บุคลากรที่มีขาดความรู้ ความสามารถเฉพาะงาน ขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดความร่วมมือและการประสานงานที่ดี เวลาในการปฏิบัติงานตามแผนมีน้อย มีงานนโยบายแทรกซ้อนมากเกินไป

ข้อเสนอแนะบางประการในการแก้ปัญหาดังกล่าวคือ การจัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงและความจำเป็น ส่วนของการสร้างความร่วมมือ และการประสานงานที่ดีขึ้น ต้องมีการดำเนินการตั้งแต่ระดับสูง โดยประธานนโยบายและการดำเนินการต่าง ๆ มาตามลำดับจนถึงระดับปฏิบัติ

วิจารณ์ สมมี (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานบริหารที่เป็นจริงและที่ควรปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานบริหารที่เป็นจริงด้านการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการปฏิบัติงานบริหารที่ควรปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

สรุปได้ว่า งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนตามกระบวนการวางแผน ซึ่งมีผู้วิจัยไว้มากหลายท่าน แต่ละท่านมีความเห็นแตกต่างกัน และพบว่าปัญหาและอุปสรรคของการวางแผน คือ การปฏิบัติเรื่องการวางแผนไม่เต็มที่ และผู้บริหารและครูอาจารย์ขาดประสบการณ์ในการวางแผน

งานวิจัยต่างประเทศ

คาร์ลสัน (Carlson. 1973 : 6288 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ผลในเป้าหมายของแผนในโรงเรียนประถมศึกษาในมลรัฐวิสคอนซิน ในช่วงปี 1960 - 1970 ผลการวิจัยพบว่า เป้าหมายของแผนงานในช่วงเวลาดังกล่าว มีอุปสรรคเกิดขึ้นที่สำคัญ ๆ พอสรุปได้ 3 ประการ คือ ขาดการสนับสนุนการเงินของรัฐบาลอย่างเพียงพอ ขาดเครื่องมือและเครื่องอำนวยความสะดวก และขาดบุคลากรที่ได้รับฝึกฝนด้านการวางแผน

จาคอบเซน (Jacobsen. 1979 : 5232 - A) ได้ศึกษากระบวนการวางแผนระยะยาว ซึ่งกระทำโดยศึกษาธิการ (superintendent) โรงเรียนประถมศึกษา รัฐอิลลินอยส์ โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการวางแผน กับความรู้ความเข้าใจใน

เทคนิคการวางแผนกับอายุ การศึกษา ประสบการณ์ ขนาดของหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ รวมทั้งความมั่นคงในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ศึกษาธิการในชุมชนใหญ่และศึกษาธิการที่มีวุฒิปริญญาเอก มีความรู้ในเทคนิคการวางแผนระยะยาว แผนปฏิบัติการ และสามารถกำหนดสิ่งที่คาดว่าจะได้ในการวางแผนระยะยาวได้มากกว่าศึกษาธิการในชุมชนขนาดกลาง ขนาดเล็กและศึกษาธิการที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาเอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. ศึกษาธิการในชุมชนที่มีการบรรจุครูเพิ่ม มีความรู้ด้านเทคนิคการวางแผนระยะยาวสูงกว่าศึกษาธิการในชุมชนที่มีการบรรจุครูน้อยลงหรือคงที่
3. อายุและประสบการณ์ในการทำงานไม่ส่งผลต่อความรู้ การปฏิบัติและการกำหนดสิ่งที่คาดว่าจะได้ในการวางแผนระยะยาว
4. ไม่มีนัยสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนที่มีการบรรจุครูคงที่กับการวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการกำหนดสิ่งที่คาดว่าจะได้ในการวางแผนระยะยาวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โจนส์ (Jones. 1981 : 4235 - A) ได้วิเคราะห์งานตามกระบวนการบริหารแบบ POSDCoRB และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษาของชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา มลรัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา พบว่า การวางแผนช่วยกันแก้ปัญหาในการกำหนดโครงการเพื่อนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ และการลงทุนทางการศึกษาเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สุด ในการกำหนดโครงการและการศึกษาของชุมชน

เบลเบส (Belbase. 1982 : 430 - A) ได้ศึกษาปัญหาการวางแผนในการจัดอาชีวศึกษาของประเทศที่กำลังพัฒนา ที่ประเทศเนปาล พบว่า ความล้มเหลวของการจัดการศึกษาวิชาอาชีพนั้น เพราะมีปัญหาสังคมและวัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจ การบริหารการศึกษา นโยบายและเหตุผลขององค์กร และที่สำคัญคือขาดการบริหารที่เป็นไปตามแผน จึงได้เสนอแนะให้มีการวางแผนระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ป้องกันและแก้ปัญหาต่าง ๆ ควบคู่กันไป

เคอร์ริด (Currid. 1982 : 28 - A) ได้ศึกษาการวางแผนในรัฐเวอร์จิเนีย ตะวันตก โดยศึกษาประชากรที่อาศัยในท้องที่ต่าง ๆ ที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียน จะมีอิทธิพล

ต่อการวางแผนการศึกษาหรือไม่ อย่างไร โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยนี้พบว่า โรงเรียนที่ตั้งในเขตอุตสาหกรรม ในเขตที่อยู่อาศัยของคนมั่งคั่ง ในเขตที่อยู่อาศัยของคนหลายเชื้อชาติ และในเขตชุมชน มีความสัมพันธ์ต่อการวางแผนทำการวางแผนที่ดีขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารการศึกษามากกว่า

สรุปได้ว่า งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีผู้วิจัยไว้เกี่ยวกับเรื่องแผนต่างก็พบว่า การวางแผนที่ดีจะช่วยแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน และพบว่า การวางแผนมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะขาดบุคคลที่มีความรู้ ขาดทรัพยากร และขาดการบริหารที่เป็นไปตามแผน



วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วยสาระสำคัญคือ ประชากร การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ

ประชากร

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง รวมทั้งสิ้น 260 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการหยิบสุ่มส่วนจากตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) จากประชากรทั้งสิ้น 260 คน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 155 คน แล้วสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบทดสอบลักษณะปรนัยชนิดเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด จำนวน 50 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นการถามเกี่ยวกับระดับปัญหาของการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารที่ผู้บริหารปฏิบัติงานอยู่ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบ มาตรฐานประมาณค่า (rating scale) โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 1 2 3 4 และ 5 สำหรับคำตอบน้อยที่สุด น้อยปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ ประกอบด้วย 45 ข้อ ใน 4 องค์ประกอบคือ

1. ขึ้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ จำนวน 10 ข้อ
2. ขึ้นจัดทำแผน จำนวน 14 ข้อ
3. ขึ้นนำแผนไปปฏิบัติ จำนวน 11 ข้อ
4. ขึ้นติดตามประเมินผลแผน จำนวน 10 ข้อ

วิธีสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดขั้นตอนของกระบวนการวางแผนบริหารโรงเรียนประถมศึกษา จากเอกสารการวางแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งแบบสอบถามของ สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2527 : ภาคผนวก) และ ศักดิ์ชัย ปัญหา (2528 : ภาคผนวก) และสร้างแบบสอบถามภายใต้องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ ขึ้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ขึ้นจัดทำแผน ขึ้นนำแผนไปปฏิบัติ และขึ้นติดตามประเมินผลแผน
2. ศึกษาแบบทดสอบวัดความรู้ของ วิโรจน์ สารัตนะ (2532 : 262 - 271) ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับเรื่องของการวางแผนบริหารโรงเรียน ชนิดเลือกตอบ จำนวน 50 ข้อ

3. นำแบบทดสอบและแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อคณะกรรมการควบคุม
ปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมตลอดจนให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุง
แก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. นำแบบทดสอบและแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญสามท่าน คือ
คุณสกล กาฬสุวรรณ คุณธานี ยิ่งวัฒนา คุณวินัย จันทรพริ้ม พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง
(validity) และความสมบูรณ์ พร้อมให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง

5. นำแบบทดสอบและแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงครั้งสุดท้ายไปทดสอบใช้กับ
ประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ที่จะศึกษาจริง (try-out) แล้วนำมาวิเคราะห์
ข้อมูลและหาความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-
coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.86 และ 0.92 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ภาคใต้ ไปถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บ
ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และออกหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยไปยังหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
และกิ่งอำเภอ

2. นำหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุงไป
ถึงหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือในการแจกและเก็บ
รวบรวมแบบทดสอบและแบบสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนที่ถูกสุ่มเป็นตัวอย่าง

3. รวบรวมแบบทดสอบและแบบสอบถามที่เสร็จเรียบร้อยแล้วด้วยตัวของผู้วิจัย
เอง โดยเฉพาะแบบทดสอบด้านความรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบและแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเพื่อทราบระดับความรู้ของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน โดยนำมาวิเคราะห์เป็นขั้นตอนดังนี้

1.1 ให้น้ำหนักคะแนนของแบบทดสอบจำนวน 50 ข้อ ตอบถูกให้ข้อละ 2 คะแนน ตอบผิดให้ข้อละ 0 คะแนน

1.2 ทดสอบสมมติฐานความรู้วิชาการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับต่ำกว่าปานกลาง ใช้ค่าซี (Z-test) กำหนดค่าเฉลี่ยปานกลางเท่ากับ 60

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ระดับปัญหาของการวางแผนของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง นำมาวิเคราะห์เป็นขั้นตอนดังนี้

ปัญหาการวางแผนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้คะแนน 1

ปัญหาการวางแผนอยู่ในระดับน้อย ให้คะแนน 2

ปัญหาการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง ให้คะแนน 3

ปัญหาการวางแผนอยู่ในระดับมาก ให้คะแนน 4

ปัญหาการวางแผนอยู่ในระดับมากที่สุด ให้คะแนน 5

3. หาคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคำถามแต่ละข้อในแต่ละด้านของแบบทดสอบและแบบสอบถามทั้งตอนที่ 1 และตอนที่ 2

ค่าเฉลี่ย 1.0000 - 2.6666 หมายถึง มีปัญหาต่ำกว่าระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.6668 - 5.0000 หมายถึง มีปัญหาสูงกว่าระดับปานกลาง

4. ทดสอบสมมติฐานปัญหาในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับต่ำกว่าปานกลาง ใช้ค่าซี (Z-test) กำหนดค่าคะแนนเฉลี่ยมาตรฐานกลาง เท่ากับ 3.666

5. การทดสอบสมมุติฐานความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ใช้ค่านัยสำคัญทางสถิติของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้คอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical package for the social sciences / personal computer-plus) สำหรับสถิติดังต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ (percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (arithmetic mean)
3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
4. ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient)
5. ค่า Z-test
6. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้จะได้เสนอผลการวิเคราะห์โดยอาศัยข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ตัวแปรที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 1 คือ ความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีความสัมพันธ์กันอย่างไร เป็นไปตามสมมุติฐานหรือไม่

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อความเข้าใจตรงกันในการเสนอผล และเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงขอกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

- N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม
- $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
- SD แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
- r แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
- t แทน ค่าสถิติของการแจกแจงแบบที
- * แทน นัยสำคัญที่ระดับ .01
- *** แทน นัยสำคัญที่ระดับ .05

ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นตอน ๆ และเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากแหล่งใด มีรายละเอียดอย่างไร

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความรู้วิชาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับใด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับใด

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง

รายละเอียดของการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความสำคัญทั้ง 4 ขั้นตอนจะได้กล่าวถึงดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้

ตาราง 1 ที่มาของแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม	ส่งไป	รับคืน	ร้อยละ	ฉบับสมบูรณ์	ร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา					
สังกัดสำนักงานการศึกษา					
จังหวัดพัทลุง	155	130	85	130	100

จากตาราง 1 พบว่า แบบสอบถามที่ส่งไปให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจำนวน 155 ชุด ได้รับคืน 130 ชุด (ร้อยละ 85) เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 130 ชุด (ร้อยละ 100) ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความรู้วิชาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับใด เป็นรายองค์ประกอบ

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของกลุ่มตัวอย่าง
รายองค์ประกอบ ของความรู้วิชาการวางแผน

ความรู้วิชาการวางแผน	คะแนนเต็ม	($\bar{X}$)	(SD)
1. ขึ้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	40	20.638	6.151
2. ขึ้นจัดทำแผน	30	15.446	4.248
3. ขึ้นนำแผนไปปฏิบัติ	20	9.223	7.397
4. ขึ้นติดตามและประเมินผลแผน	10	4.815	3.291
รวม	100	49.085	9.567

จากตาราง 2 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดพัทลุง มีระดับความรู้วิชาการวางแผนโดยรวมและรายองค์ประกอบต่ำกว่าระดับ
ปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยรายองค์ประกอบ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถม
ศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง มีความรู้เรียงจากมากไปหาน้อยคือ
ขึ้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 20.638$) ขึ้นจัดทำแผน ($\bar{X} =$
15.446) ขึ้นนำแผนไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 9.223$) ขึ้นติดตามและประเมินผลแผน ($\bar{X} = 4.815$)

ตาราง 3 ทดสอบความรู้วิชาการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง กับคะแนนมาตรฐานกลาง ($\bar{X} = 60$)

	N	$\bar{X}$	SD	t
ความรู้วิชาการวางแผน	130	49.085	9.567	-13.00***

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

จากตาราง 3 ผลการทดสอบพบว่า ผู้บริหารประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีความรู้วิชาการวางแผน ($\bar{X} = 49.085$) ต่ำกว่าระดับปานกลาง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบระดับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและรายองค์ประกอบ

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของกลุ่มตัวอย่าง
รายองค์ประกอบ

ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี	($\bar{X}$)	(SD)
1. ชั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ	2.895	0.724
2. ชั้นจัดทำแผน	2.958	1.296
3. ชั้นนำแผนไปปฏิบัติ	3.050	0.697
4. ชั้นติดตามและประเมินผลแผน	3.164	0.625
รวม	3.012	0.625

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีอยู่ในระดับต่ำกว่า
ปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีปัญหา
เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ชั้นติดตามและประเมินผลแผน ($\bar{X} = 3.164$) ชั้นนำแผน
ไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.050$) ชั้นจัดทำแผน ($\bar{X} = 2.958$) ชั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและ
ความต้องการ ($\bar{X} = 2.895$)

ตาราง 5 ทดสอบปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีกับค่าเฉลี่ยมาตรฐานกลาง
($\bar{X} = 3.66$)

	N	$\bar{X}$	SD	t
ปัญหาการวางแผน	130	3.012	0.625	11.82***

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

จากตาราง 5 ผลการทดสอบพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ($\bar{X} = 3.012$)
ต่ำกว่าระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์
ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง

ตาราง 6 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผน
ปฏิบัติการประจำปี

ปัญหาการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี	ชั้นศึกษาสภาพ	ชั้นจัดทำแผน	ชั้นนำแผน	ชั้นติดตามและ
	ปัจจุบัน ปัญหา		ไปปฏิบัติ	ประเมินผล
	และความ ต้องการ			แผน
ความรู้วิชา การวางแผน				
	r	r	r	r
1. ชั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ	-	0.1285	0.0744*	-0.3390*
2. ชั้นจัดทำแผน	-	-	-0.1729	-0.2480
3. ชั้นนำแผนไปปฏิบัติ	-	-	-	0.2617*
4. ชั้นติดตามและประเมินผลแผน	-	-	-	-
รวม	-0.2850*			

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า โดยรวมความรู้วิชาการวางแผนมีความสัมพันธ์
ทางลบกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อ
พิจารณารายองค์ประกอบพบว่า ความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการ
ประจำปี มีความสัมพันธ์กันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ เน้นการเสนอผลการวิจัย ซึ่งจะได้นำกล่าวถึงความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อทราบระดับความรู้วิชาการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
2. เพื่อทราบระดับปัญหาในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง จำนวน 155 คน จากจำนวนผู้บริหารทั้งหมด 260 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบทดสอบลักษณะปรนัยชนิดเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด จำนวน 50 ข้อ ให้น้ำหนักคะแนนของแบบทดสอบ ตอบถูกให้ข้อละ 2 คะแนน ตอบผิดให้ข้อละ 0 คะแนน เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากต้นฉบับเดิม ของ ดร.วิโรจน์ สารัตนะ (2532 : 262 - 271) ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงบางส่วน เพื่อให้ได้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนตรงตามองค์ประกอบของการวางแผน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัญหาของการวางแผนบริหารโรงเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ สำหรับคำตอบน้อยที่สุด น้อยปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 45 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาจากเอกสารการวางแผนบริหารโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งแบบสอบถามของ สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2517 : ภาคผนวก) และ ตักดีชัย ปัญหา (2528 : ภาคผนวก) แล้วสร้างแบบสอบถามภายใต้องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ ขึ้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ จัดทำแผน ขึ้นนำแผนไปปฏิบัติ และขึ้นติดตามประเมินผลแผน

ต่อจากนั้น นำแบบทดสอบและแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ให้นักกรรมการผู้ควบคุมปริญญาโททั้ง 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลประเมินผลหนึ่งท่าน โดยตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะทั้งในด้านสำนวนภาษาและรูปแบบของแบบทดสอบกับแบบสอบถาม แล้วผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง ต่อจากนั้นผู้วิจัยนำใบความเชื่อมั่นของแบบทดสอบและแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ โดยใช้สอบกับผู้บริหารจำนวน 30 คน ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 และ 0.92 ตามลำดับ ซึ่งมีความเชื่อมั่นสูงเหมาะสำหรับการวิจัย แล้วผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบ และแบบสอบถามไปใช้กับผู้บริหารที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง โดยแจกแบบทดสอบและแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ

ใบจำนวน 155 ฉบับ ได้รับคืน 130 ฉบับ ร้อยละ 85 ใบจำนวนนี้ มีแบบทดสอบและแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 130 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบทดสอบความรู้วิชาการวางแผนกับแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 130 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบทดสอบและแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน ผู้วิจัยได้นำมาจัดกระทำกับข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ตรวจให้คะแนนแต่ละฉบับ ฉบับที่ 1 แบบทดสอบความรู้วิชาการวางแผน ให้น้ำหนักคะแนน ตอบถูกให้ข้อละ 2 คะแนน ตอบผิดให้ข้อละ 0 คะแนน จำนวน 50 ข้อ ฉบับที่ 2 แบบสอบถามระดับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการ ให้คะแนนเป็นค่าคะแนนของระดับปัญหา จำนวน 45 ข้อ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับค่าสถิติพื้นฐาน และการทดสอบสมมติฐาน t-test โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อทราบระดับความรู้วิชาการวางแผนและระดับปัญหาของการวางแผน ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการ ประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ทำการวิเคราะห์จากแบบทดสอบและแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วน จำนวน 130 ฉบับ ซึ่งได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีระดับความรู้วิชาการวางแผนโดยรวมและรายองค์ประกอบต่ำกว่าระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยรายองค์ประกอบพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีความรู้เรียงจากมากไปหาน้อยคือ ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 20.638$) ขั้นจัดทำแผน ($\bar{X} = 15.416$) ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 9.223$) ขั้นติดตามและประเมินผลแผน ($\bar{X} = 4.815$) ตามลำดับ

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง มีปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีต่ำกว่าระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีปัญหาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ขึ้นติดตามและประเมินผลแผน ($\bar{X} = 3.164$) ขึ้นนำแผนไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.050$) ขึ้นจัดทำแผน ($\bar{X} = 2.958$) ขึ้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ($\bar{X} = 2.895$) ตามลำดับ

3. ความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ความรู้วิชาการวางแผนมีความสัมพันธ์ทางลบกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้กระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง ซึ่งสุ่มกลุ่มตัวอย่างมา 155 คน จากมวลประชากร 260 คน ถือว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนี้แทนมวลประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ดังนั้น การอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าจะมีขอบเขตครอบคลุมเฉพาะมวลประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง เท่านั้น

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง ระดับความรู้วิชาการวางแผน พิจารณาโดยรวมและรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับต่ำกว่าปานกลาง สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 1 ที่ว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง มีความรู้วิชาการวางแผนต่ำกว่าระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สำเร็จ เมฆประสิทธิ์ (2532 : 81) ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการวางแผนบริหารโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดตรัง พบว่า ผู้บริหารที่มีความรู้การวางแผนบริหารโรงเรียนน้อย เพราะผู้บริหารไม่ทราบถึงแนวคิด เทคนิควิธีและรูปแบบการบริหาร

โรงเรียน ว่ามีการจัดทำกันอย่างไร และพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ด้านการวางแผนในระดับสูง 30.82 จากคะแนนเต็มรวมทั้งหมด 50 คะแนน ปรากฏว่า เป็นผู้ซึ่งเคยเรียนวิชาการวางแผนในสถานศึกษามาก่อนถึงร้อยละ 45.48 กับทั้งมีความรู้ในระดับปริญญาตรีสูงถึงร้อยละ 72.73 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2527 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก ที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีความรู้ด้านการวางแผนบริหารโรงเรียน รวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2535 : 24) กล่าวว่า การเตรียมบุคคลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารนั้น จะต้องอบรมให้ความรู้ตรงกับงานที่จะปฏิบัติ เพื่อจะได้นำความรู้ไปใช้ในการบริหารงานให้บรรลุตามเป้าหมาย

แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ยังมีความรู้วิชาการวางแผนปฏิบัติการอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่าประการแรก ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนมากเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาโดยการคัดเลือก จึงไม่ผ่านการอบรมความรู้เพิ่มเติม ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีความรู้เรื่องการวางแผนบริหารโรงเรียนเท่าที่ควร และจากรายงานการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษารายละเอียดยกเกี่ยวกับข้าราชการครูของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ปีการศึกษา 2538 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ส่วนมากมีอายุน้อย การดำรงตำแหน่งทางราชการก็จะเกี่ยวยายุ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง. 2538 : 3) จึงทำให้ไม่คิดที่จะไปรู้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนางานที่ปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่ ประการที่สอง ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ยังขาดแหล่งที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้ โดยเฉพาะเอกสารด้านวิชาการ และไม่มีศูนย์วิชาการหรือห้องสมุดที่สมบูรณ์ ประการที่สาม จากประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับดูแลการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด ซึ่งได้ออกนิเทศติดตามการจัดการศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุงไม่ค่อยมีเวลา เพราะมีงานราชการอื่นที่นอกเหนือจากงานที่ปฏิบัติตามหน้าที่ในแต่ละวันมาก จะเห็นว่าเกือบทุกหน่วยงานราชการจะมอบ

ภาระให้โรงเรียนประถมศึกษาดำเนินการ จึงทำให้ผู้บริหารต้องติดต่อประสานงาน ทำให้เวลาในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมไม่ค่อยมี ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ สุขวิช รังสิตพล ที่ว่า ท่านไปตรวจราชการสถานศึกษา พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่วนมากไม่อยู่ปฏิบัติงานที่โรงเรียน จะไปปฏิบัติงานอื่นที่ใหม่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ประจำ (ประชาศึกษา, 2539 : 7) ประการที่สี่ จากประสบการณ์ผู้วิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ไม่สนใจศึกษาหาความรู้มากไปกว่าการปฏิบัติงานภาคสนาม เพราะการพิจารณาความดีความชอบประจำปี ผู้บังคับบัญชามักจะพิจารณาผลงานที่เป็นรูปธรรมมากกว่างานวิชาการ

จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนบริหารโรงเรียนยิ่งขึ้น หากส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ศึกษาต่อ หรือรับการฝึกอบรมก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง ตามข้อสังเกตของ รีบอร์ (ธีรฤดี ประทุมพรรัตน์, 2531 : 64 ; อ้างอิงมาจาก Rebores, 1982) ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพิจารณาเรื่องการศึกษาต่อให้ยิ่งกว่าการฝึกอบรมระยะสั้น ทั้งนี้เพราะผู้บริหารจำเป็นต้องได้รับความรู้ที่เป็นหลักการและทฤษฎี และนอกจากนี้ควรให้ผู้บริหารได้เข้าสัมมนาอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อช่วยจัดปัญหาต่าง ๆ ให้ลดน้อยลงแล้วเพิ่มความรู้ความเข้าใจถึงเทคนิคและวิธีการวางแผนให้มากขึ้น สามารถนำไปใช้ได้ตลอดจนจัดสวัสดิการผลประโยชน์แก่ผู้บริหารให้มากยิ่งขึ้น เพื่อขวัญและกำลังใจงานการปฏิบัติงาน ตลอดจนสนใจตนเองในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และควรจัดให้มีแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ กับในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี ควรนำความรู้มาประกอบการพิจารณาให้มากขึ้น

2. ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบระดับปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการเป็นรายองค์ประกอบและโดยรวม พบว่า ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับต่ำกว่าระดับปานกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 2 ที่ว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี อยู่ในระดับต่ำกว่าระดับปานกลาง

ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ วิโรจน์ สมมี (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานบริหารที่เป็นจริงด้านการวางแผน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง อยู่ในระดับปานกลาง ขัดแย้งกับงานวิจัยของ สุณีย์ จันทนาวัฒน์ (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นการวางแผน ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ และขั้นการประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนรวมเห็นว่าทั้ง 4 ขั้นตอนนี้อยู่ในระดับปานกลาง และขัดแย้งกับ สักดิ์ชัย บัณฑา (2528 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยกระบวนการวางแผนปฏิบัติการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ใน 3 ด้าน คือ การจัดทำแผน การปฏิบัติตามแผน และด้านการประเมินผลงานตามแผน พบว่า โรงเรียนดำเนินการตามกระบวนการวางแผนทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ขัดแย้งกับงานวิจัยของ สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวางแผนงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก ได้ศึกษาการวางแผนใน 5 ขั้นตอน อยู่ในระดับปานกลาง และพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะต่อการวางแผนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น ถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้เรื่องการวางแผนไม่สมบูรณ์ การที่จะนำความรู้เรื่องการวางแผนไปสู่ภาคปฏิบัติ ก็น่าจะมีจำกัดหรืออาจไม่ถูกวิธีการที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ โกมินทร์ สังคะนอง (2530 : บทคัดย่อ) ปัญหาการวางแผนอยู่ที่ผู้บริหารขาดความรู้ ความสามารถในการวางแผน มีเวลาจำกัด ขาดการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ สภาพการณ์เช่นนี้จะทำให้ผู้บริหารดำเนินการบริหารงานต่าง ๆ ในโรงเรียนปราศจากทิศทางที่ชัดเจน ซึ่งอาจจะทำให้โรงเรียนไม่สามารถบรรลุถึงจุดหมายที่ตั้งเอาไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารเปรียบเสมือนหัวใจของโรงเรียน เป็นผู้ส่งเสริมความก้าวหน้าของการเรียนการสอน เป็นผู้จัดการให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย เป็นผู้ที่จะต้องรับผิดชอบงานของโรงเรียนตั้งแต่งานสูงสุดถึงงานระดับต่ำสุด ดังนั้นการวางแผนสามารถที่จะช่วยให้ผู้บริหารบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีทิศทางที่ชัดเจน สำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ยังต้องมีการพัฒนาความรู้

เรื่องด้านการวางแผนอีก เพราะยังมีผู้บริหารจำนวนน้อยที่มีความรู้ด้านวิชาการวางแผน มากถึงมากที่สุด

แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง มีปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่า ประการแรก ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง บริหารงาน แบบแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในแต่ละวัน ไม่ได้ใช้แผนเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน จึงทำให้มี ปัญหาเรื่องการวางแผนมาก กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง ไม่ได้สนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องวิชาการวางแผน จึง ทำให้ผู้บริหารขาดความรู้เรื่องการวางแผนมาก ประการที่สอง ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ส่วนมากเมื่อมีการวางแผนปฏิบัติการ มักจะไม่ปฏิบัติตามกระบวนการของการวางแผน ผู้บริหารจะมอบให้บุคลากรทำหน้าที่ฝ่าย วิชาการของโรงเรียนนำไปดำเนินการ จึงทำให้ตนเองไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง มีการวางแผนที่ขาดการชี้แนะ ควบคุมกำกับ ติดตามจากหน่วยงานบังคับบัญชา ระดับเหนือขึ้นไป จึงทำให้การวางแผนมีปัญหาขาดประสิทธิภาพ

จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนบริหารโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ถ้าผู้บริหาร โรงเรียนที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ ได้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวางแผนก่อน รับมอบหมายงาน และผู้บริหารโรงเรียนควรได้สัมมนาร่วมกันเรื่องการจัดทำแผน เพื่อ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน นอกจากนี้การวางแผนของผู้บริหารโรงเรียน ควร ได้รับการชี้แนะ ควบคุม กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่องและจริงจัง หน่วยงานบังคับบัญชาควร เน้นหน้าที่ให้ทุกโรงเรียนบริหารงานโดยใช้แผนปฏิบัติการเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์ ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี โดยรวมมีความ สัมพันธ์กันทางลบ และค่าความสัมพันธ์ (r) มีค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้อง กับสมมุติฐานข้อ 3 ที่ว่า ความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีความ สัมพันธ์กันทางลบ

แสดงให้เห็นว่า ความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี มีความสัมพันธ์กันทางลบ กล่าวคือผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง ที่มีความรู้วิชาการวางแผนมากจะมีปัญหา เรื่องของการวางแผนปฏิบัติการ ประจำปี น้อย และตรงกันข้ามผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง ที่มีความรู้วิชาการวางแผนน้อย จะมีปัญหา เรื่องของการวางแผนปฏิบัติการ ประจำปี มาก ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่า ประการแรก ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง ที่มีความรู้วิชาการวางแผนมาก อาจเนื่อง มาจาก ก่อนเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนมากผ่านการฝึกอบรมจาก สถาบันพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีการเรียนทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติใช้เวลาประมาณ หนึ่งเดือน จึงทำให้ผู้บริหารที่ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้ เรื่องของกระบวนการวางแผน โดยเฉพาะการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ดังนั้นผู้บริหารเหล่านี้เวลาปฏิบัติจะไม่มีปัญหา เกี่ยวกับการวางแผน ตรงกันข้ามกับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง อีกจำนวนหนึ่งที่เข้าสู่ตำแหน่งโดยการคัดเลือกจากผู้บังคับบัญชา และไม่ ผ่านการฝึกอบรมจากสถาบันพัฒนาผู้บริหาร จึงทำให้มีการบริหารงานจากประสบการณ์ ไม่มี การวางแผน เนื่องจากขาดความรู้ เรื่องของการวางแผน จึงทำให้เมื่อมีการวางแผนปฏิบัติการประจำปีจะไม่เป็นตามทฤษฎีและหลักการของการวางแผน ดังนั้นการวางแผนปฏิบัติการ ในแต่ละปีจึงมีปัญหามาก ประการที่สอง ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง มีความรู้วิชาการวางแผนมาก อันเนื่องมาจากหลายท่าน ได้ผ่านการฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ซึ่งจัดโดยสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง ใช้เครื่องมือและเอกสารที่สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด ดังนั้น ความรู้ที่ผู้บริหารได้รับนอกจากการอบรมแล้ว หลังจากฝึกอบรมผู้บริหารยังได้รับ เอกสารไปใช้เป็นคู่มือในการบริหารโรงเรียนอีกด้วย จึงทำให้ผู้บริหารมีเอกสารค้นคว้า หาความรู้ได้ด้วยตนเอง เมื่อมีข้อสงสัยจึงทำให้มีความรู้อยู่เสมอ ปัญหาในการบริหารงาน โดยเฉพาะการวางแผนปฏิบัติการประจำปีไม่มีปัญหา ตรงกันข้าม ยังมีผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพัทลุง อีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่ผ่านการฝึกอบรมการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา เนื่องจากเพิ่งเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร

เพราะการอบรมการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษา
 จังหวัดพัทลุง จะจัด 2 - 3 ปี ต่อครั้ง จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนจำนวนนี้ไม่มีความรู้
 เรื่องการวางแผน และขาดเครื่องมือ เอกสารในการเรียนด้วยตนเอง จึงทำให้มีปัญหา
 เรื่องของการวางแผนมาก ประการที่สาม การเข้าสู่ตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น เช่น
 ตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน จะต้องผ่านการคัดเลือก
 โดยการสอบ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
 จังหวัดพัทลุง ที่ต้องการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น จึงสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ ที่จะพัฒนา
 ตนเองให้ได้ตำแหน่งที่สูงขึ้น โดยการจัดโครงการพัฒนามุคสาครเป็นหมู่คณะ เรียนตาม
 หลักสูตรผู้บริหารในแต่ละระดับ เชิญวิทยากรที่มีความรู้ในแต่ละด้านมาให้ความรู้ จึงทำ
 ให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง เหล่านี้
 มีความรู้มากยิ่งขึ้นในเรื่องการบริหารโรงเรียน โดยเฉพาะการวางแผนปฏิบัติการประจำปี
 ทำให้การวางแผนดำเนินการไปด้วยดี ไม่มีปัญหา ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้บริหารโรงเรียน
 ประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ไม่พัฒนาตนเองที่จะเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น จึงไม่สนใจที่จะ
 ศึกษาหาความรู้ โดยเฉพาะเรื่องการวางแผนปฏิบัติการประจำปี จึงทำให้มีปัญหาการ
 วางแผนมาก ประการที่สี่ ขณะนี้ทางมหาวิทยาลัยของรัฐ สนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียน
 ได้มีการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ระดับปริญญาโท เปิดสอบคัดเลือกทั้งภาคปกติและภาค
 พิเศษ ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
 หลายท่านสนใจศึกษาต่อ และผ่านการคัดเลือก ทำให้ผู้บริหารเหล่านี้ได้เรียนรู้ จาก
 ณาจารย์ในมหาวิทยาลัย ตลอดจนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากห้องสมุด และเรียนรู้ใน
 วิชาเอกบริหารการศึกษาโดยตรง ซึ่งการวางแผนเป็นเรื่องหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนต้อง
 เรียน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มนี้ หลังจากเรียนจบจากมหาวิทยาลัยแล้ว
 จะบริหารงานที่โรงเรียนได้โดยไม่มีปัญหาใด ๆ โดยเฉพาะเรื่องของการวางแผน ดังนั้น
 ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ไม่ได้
 ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท จะไม่มีความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการวางแผน จึงทำให้มีปัญหา
 ในการวางแผนมาก ประการที่ห้า การนิเทศ ติดตาม กำกับ ดูแลเอาใจใส่จากหน่วยงาน
 บัณฑิตบัณฑิตระดับสูง เพื่อเร่งรัดให้ผู้บริหารโรงเรียนสนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่อง

ของการวางแผนมีน้อยมาก และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาไม่สนใจเรื่องการวางแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างจริงจัง จึงทำให้ไม่มีความรู้เรื่องของการวางแผนเวลาปฏิบัติจริง ปัญหาในการวางแผนปฏิบัติการจึงมีมาก ประการที่หกผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ในบางอำเภอ จะมีโครงการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกัน มีการประสานแผน ทั้งระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ดังนั้น ผู้บริหารเหล่านี้จะมีการอบรมให้ความรู้เรื่องการวางแผนก่อนจัดทำแผน จึงมีความรู้เรื่องการวางแผนดี โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน ดังนั้นปัญหาการวางแผนจะไม่มีกับผู้บริหารเหล่านี้ แต่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ในบางอำเภอไม่ได้ดำเนินการโครงการจัดทำแผนร่วมกัน ประสานแผนร่วมกัน ให้โรงเรียนจัดทำเอง จึงทำให้ผู้บริหารเหล่านี้ไม่มีความรู้เรื่องการวางแผน จึงมักมีปัญหการวางแผนปฏิบัติการกับผู้บริหารเหล่านี้มาก

จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ถ้าหน่วยงานระดับสูงจัดให้มีการพัฒนาผู้บริหารโดยการอบรมให้ความรู้เรื่องของการวางแผนกับผู้บริหารอย่างน้อยปีละครั้งอย่างต่อเนื่อง และอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องของการจัดทำแผน มีการประสานแผนอย่างมีระบบ กับให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้บริหารโรงเรียน โดยการนิเทศ ติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาได้เรียนต่อระดับสูงขึ้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเองในการที่จะนำมาบริหารงานต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องวิชาการวางแผนโดยการฝึกอบรม เผยแพร่เอกสารทางราชการ
2. ควรมีการนิเทศ ติดตามผลการวางแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

3. สนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัดใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน
4. ควรมีการประชุมสัมมนาร่วมกันเกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
อย่างน้อยปีละครั้ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน
กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ควรศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี
3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผน
ปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ หรือใน
เขตการศึกษาเดียวกัน



บรรณานุกรม

- กมล ภูประดิษฐ์. "ความคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับความสูญเปล่าในระดับประถมศึกษา," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 3 : 19 - 25 ; กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2527.
- กฤษฎา โธภาสวัฒนา. "การวางแผนและการประเมินผลงาน," ใน เอกสารการสอนชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 9 - 15. หน้า 1007 - 1094. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2528.
- การประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง, สำนักงาน. รายงานการประเมินคุณภาพนักเรียนระดับจังหวัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2537. พัทลุง : สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง, 2537. อัดสำเนา.
- กิตติมา ปริดีติลล. ทฤษฎีการบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : ธนะการพิมพ์, 2529.
- เกรียงศักดิ์ ฤทธิรงค์. "การวางแผนการศึกษา," วารสารการศึกษา กทม. 10(9) : 9 - 15 ; มิถุนายน 2529.
- เกษม ศิริสัมพันธ์. "จดหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ," ประชาศึกษา. 1 : 5 ; ตุลาคม 2525.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การวางแผนพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพฯ : กองนโยบายและแผน, 2536
- _____. การวางแผนพัฒนาการศึกษาและแนวปฏิบัติในการจัดทำแผน. กรุงเทพฯ : กองนโยบายและแผน, 2531 ก. อัดสำเนา.
- _____. คู่มือการติดตามประเมินผลโครงการ. กรุงเทพฯ : กองนโยบายและแผน, 2531 ข. อัดสำเนา.
- _____. คู่มือบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2526.
- _____. คู่มือบริหารโรงเรียนประถมศึกษา เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2527 ก.
- _____. คู่มือปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนการพิมพ์, 2528.
- _____. โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการวางแผนและการบริหารการประถมศึกษา ระดับจังหวัด เล่ม 6. กรุงเทพฯ : บ.สัมพันธ์พาณิชย์, 2527 ข.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน

ประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลสามเจริญ
พานิช, 2529.

จินดาลักษณ์ วัฒนสินธุ์. "นโยบายและแผน," รวมบทความทางการบริหารการศึกษา

เล่ม 2. หน้า 27 - 31. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

จุมพล สวัสดิ์ยากร. หลักการบริหารและมนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ : สุวรรณภูมิ, 2520.

ฉลอง ปิ่นทอง. "การตั้งหน่วยวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษา," วารสารมิตรครู.

28(17) : ปักษ์แรก ; เมษายน 2529.

ธีรภูมิ ประทุมพรรัตน์ และคนอื่น ๆ. การบริหารและการนิเทศการศึกษา. สงขลา :

เทมการพิมพ์, 2530.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์กรุงเทพฯ,
2529.

_____. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์การพิมพ์,
2527.

นิพนธ์ กิณวงศ์. หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา.

พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2523.

นิพนธ์ ศศิธร. การจัดระเบียบขององค์การปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร,
2520.

บรรจบ เนียมมณี. หน้าที่นบริหาร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน,
2525.

บันลือ พฤกษ์วัน. การประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2522.

ประทุม รอดประเสริฐ. นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2533.

_____. นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
สตรีเนติศึกษา, 2528.

- ประดิษฐ์ ระสิดานนท์. การศึกษากระบวนการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. ปรินทิพไนท์ กศ.ม. สงขลา :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2528. อัดสำเนา.
- ประพิศ นามกร. ระบบการวางแผนในวิทยาลัยครูภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- ประมวล์ เสนาฤทธิ์. "การวางแผนการศึกษา," ใน การวางแผนและการจัดการทางการ
ศึกษา. หน้า 1 - 9. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2526.
- ปรีชา คัมภีรภรณ์. "ข้อบ่งชี้การจัดการโรงเรียนประถมศึกษา," ใน เอกสารการสอน
ชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา หน่วยที่ 1 - 6. หน้า 153 - 197.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.
- พรศรี ทองสมจิตร. พฤติกรรมทางการบริหารโรงเรียนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2528. อัดสำเนา.
- พิศิษฐ์ ศิวิสัย. ตัวแบบเสนอสำหรับการวางแผนในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์. พฤติกรรมองค์การและการบริหาร. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,
2530.
- ภิญโญ สาธร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2526.
_____. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศ.ส.การพิมพ์, 2523.
- มณฑนา ตั้งชะกฤษณ์. "การประเมินผลในระหว่างโครงการ," ใน การวางแผนและ
การจัดการทางการศึกษา. หน้า 452 - 470. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
การศาสนา, 2526.
- เมธี บิลันธนานนท์. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัทธอักษร, 2525.
- วัฒนา สุตรสุวรรณ. ลับเฉพาะผู้ที่เป็นหรือกำลังจะเป็นผู้บังคับบัญชา. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร, 2519.

- วิจิตร รักดีรัตน์. "กระบวนการนิเทศการศึกษา," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียน หน่วยที่ 8 - 15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2524.
- วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา ชีระกุล. การบริหารโรงเรียนและแผนการนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ขนิษฐการพิมพ์, 2523.
- วิชาการ, กรม. รายงานผลการประเมินการใช้นักสูตรของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2523 ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- วิโรจน์ สมมี. การปฏิบัติงานบริหารที่เป็นจริงและที่ควรปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตรัง. ปริณยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2531. ถ่ายเอกสาร.
- วิโรจน์ สารัตนะ. การวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2532.
- ศักดิ์ชัย ปัทมา. กระบวนการวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6. ปริณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2523.
- สนอง เครือมาก และวิสิฐ วงศ์จิตราท. คู่มือสอบปฏิบัติการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พิษณุโลก : เพื่อนไทย, 2529.
- สนั่น มีสัจธรรม. "วิธีแก้โรคเบื่อแผนงาน/โครงการ," สารพัฒนาหลักสูตร. (50) : 12 - 16 ; พฤษภาคม 2529.
- สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. "แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนและบริหารการศึกษา," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียน หน่วยที่ 1 - 7. หน้า 3 - 40. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2524.
- สมบูรณ์ พรธมาภพ. หลักเบื้องต้นของการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2521.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

- สมศักดิ์ เจือกรวัน. การศึกษาปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่. ปริญญาโท กศ.ม.
 สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2533. ถ่ายเอกสาร.
- สมยศ นาวิการ. การบริหาร. กรุงเทพฯ : ดวงกมล, 2522.
- สมาน รังสิโยภรณ์ และ สุธี สุทธิสมบูรณ์. หลักการบริหารเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6.
 กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์, 2525.
- สมาน แสงมะลิ. "การประถมศึกษาในปีที่ 200 ของกรุงรัตนโกสินทร์," ประชาศึกษา.
 7 : 4 - 6 ; เมษายน 2525.
- สัมพันธ์ ทองสมัคร. "การประถมศึกษาแห่งชาติ," วันประถมศึกษาแห่งชาติ. 14 : 15 ;
 พฤศจิกายน 2535.
- สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์. การวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน
และครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก. ปริญญาโท กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- สุณีย์ จันทนานุวัฒน์. การศึกษากระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยม
ศึกษาในส่วนกลาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2530. อัดสำเนา.
- สุรณีย์ ศรีพล. "การจัดองค์การบริหารการวางแผนและการบริหารโครงการ," ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียน หน้าที่ 8 - 15. หน้า
 1 - 39. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2524.
- สุรพันธ์ ยันต์ทอง. การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
 แพร่พิทยา, 2526.
- สุรัฐ ศิลปอนันต์. "หลักและกระบวนการบริหาร," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและ
ระบบบริหารการศึกษา หน้าที่ 1 - 5. หน้า 89 - 131. กรุงเทพฯ :
 อมรินทร์การพิมพ์, 2523.
- สุวิทย์ ยิ่งวรพันธ์. "การทำงานอย่างมีแผน," มหาดไทย 1. 13 : 1 ; มิถุนายน
 2519.

เสถียร เหลืองอร่าม. หลักการจัดองค์การและวิธีปฏิบัติงาน. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา, 2517.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. พฤติกรรมทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

อนันต์ เกตุวงศ์. หลักและเทคนิคการวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526

อรุณ รักธรรม. หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

อุทัย บุญประเสริฐ. "สอนให้เด็กวางแผน," จันทร์เกษม. 51 : พฤศจิกายน - ธันวาคม 2524.

_____. "หลักการวางแผน," โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการวางแผนและการบริหารการประถมศึกษาจังหวัด เล่ม 6. หน้า 10 - 14. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2527.

_____. หลักและเทคนิคการวางแผนระดับภาควิชาในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

อุทัย หิรัญโต. เทคนิคการบริหาร. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2525.

Alioto, Robert F. and J.A. Jungher. Operational PPBS for Education. New York : Harper and Row Publishers, 1971.

Allen, Louis A. Making Managerial Planning More Affective. R.R. Donnell and Sons Company, 1982.

Banghart, Frank W. and Albert Trull, Jr. Educational Planning. New York : The MacMillan Company, 1973.

Bellbase, Lakh N. "Problems of Planning and Implementing Vocational Education' in a Developing Country : A Case of Wafal," Dissertation Abstracts International. 43 : 430 ; August, 1982.

- Best, John W. Research in Education. 3th ed. New Jersey : Prentice Hall, 1989.
- Campbell, Ronald F. and Russel T. Gregg. Administrative Behavior in Education. New York : Harper and Brother, 1957.
- Carlson, Jabarn S. "An Assesment of Publis Elementary Education During the Decade Goals and Their Achievemint," Dissertation Abstracts International. 34 : 6288 - A ; June, 1973.
- Chesswas, John D. "Methodologies of Educational Planning for Developing Countries," in United Nation Educational Scientific and Cultural Organization. 1 : 12 - 13 ; 1969.
- Currid, Micha I. "A Study of Planning at School Country Level in the State of West Virginia," Dissertation Abstracts International. 43 : 28 - A ; July, 1982.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. 2nd ed. New York : McGraw-Hill Book Company, 1959.
- Jacobsen, Lawrence T. "Study of the Status of Long-Range Planning in Illinois School Districts," Dissertation Abstracts International. 39 : 5232 - A ; March, 1979.
- Jones, Arthur Edward. "An Analysis of the administrative Tasks DeFinel in the POSDCoRB Model Community Education Concept in Selecter Elementary, School Districts of Cook Country, Illinois," Disssertation Abstracts International. 41 : 4253 - A ; April, 1981.

- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities," Journal of Educational and Psychological Measurement. 30 : 607 - 610 ; 1970
- Simon, Herbert A. Administrative Behavior. New York : The MacMillam Company, 1947.







ภาคผนวก ก.

หนังสือขอความอนุเคราะห์



(สำเนา)

ที่ ทม 1018(6)/1575

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา

อาเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

13 ตุลาคม 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน คุณวินัย จันทร์พรม

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายปราชญ์ ถาวรานุรักษ์ เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นิสิตผู้นี้ต้องการติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการ
ประจำปี ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยธิน ประธานกรรมการ

อาจารย์ประดิษฐ์ วั่งสะวิมลย์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์คือ ขอความร่วมมือในการตรวจสอบแบบสอบถามในฐานะ
ผู้เชี่ยวชาญ

บัณฑิตวิทยาลัยรู้สึกเป็นพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้
แก่นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

นิรันดร์ จุลทรัพย์

(นายนิรันดร์ จุลทรัพย์)

รักษาราชการแทน รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. (074) 313153

(สำเนา)

ที่ ทม 1018(6)/1576

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

13 ตุลาคม 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน คุณธานี ยิงวัฒนา

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายปาริหมย์ ถาวรานุรักษ์ เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นิสิตผู้นี้ต้องการติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการ
ประจำปี ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

อาจารย์ ดร.โสภาค วิริยธิน ประธานกรรมการ

อาจารย์ประดิษฐ์ วิ่งสะวิบูลย์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯขอความอนุเคราะห์คือ ขอความร่วมมือในการตรวจสอบแบบสอบถามในฐานะ
ผู้เชี่ยวชาญ

บัณฑิตวิทยาลัยรู้สึกเป็นพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้
แก่นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

นิรันดร์ จุลทรัพย์

(นายนิรันดร์ จุลทรัพย์)

รักษาราชการแทน รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร.(074) 313153

(สำเนา)

ที่ ทม 1018(6)/1577

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

13 ตุลาคม 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน คุณสกล กาฬสุวรรณ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายปรารมภ์ ถาวรานุรักษ์ เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นิสิตผู้นี้ต้องการติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการ
ประจำปี ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

อาจารย์ ดร.เสภากร วิริโยธิน ประธานกรรมการ

อาจารย์ประดิษฐ์ วังสะวิญญ์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯขอความอนุเคราะห์คือ ขอความร่วมมือในการตรวจสอบแบบสอบถามในฐานะ
ผู้เชี่ยวชาญ

บัณฑิตวิทยาลัยรู้สึกเป็นพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้
แก่นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

นิรันดร์ จุลทรัพย์

(นายนิรันดร์ จุลทรัพย์)

รักษาราชการแทน รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร.(074) 313153

(สำเนา)

ที่ ทม 1018(6)/1611

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา

อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000

13 ตุลาคม 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ที่

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายปราชญ์ ถาวรานุรักษ์ เป็นนิสิตระดับ
ปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นิสิตผู้นี้ต้องการติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการ
ประจำปี ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

อาจารย์ ดร.โสภาค วิริยธิน ประธานกรรมการ

อาจารย์ประดิษฐ์ วังสะวิบูลย์ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์คือ ขอความร่วมมือในการตรวจสอบแบบสอบถามแก่ผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
ประกอบการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยรู้สึกเป็นพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้
แก่นิสิตผู้นี้

ขอแสดงความนับถือ

สืบพงศ์ ธรรมชาติ

(นายสืบพงศ์ ธรรมชาติ)

รักษาราชการแทน รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร.(074) 313153

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควนขนุน

6 พฤศจิกายน 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้บริหารโรงเรียน

ด้วยกระผม นายปราโมทย์ ถาวรานุรักษ์ ตำแหน่งผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษา
อำเภอควนขนุน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควนขนุน สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดพัทลุง ปัจจุบันกำลังศึกษาระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง " การศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง " และได้ทำ
แบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามขึ้น เพื่อสำรวจความรู้และความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าว
ที่แนบมานี้ อนึ่ง ทั้งแบบสอบถามและแบบสำรวจที่ท่านได้ตอบนั้นกระผมจะถือว่าเป็นความลับ

จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดสละเวลาในการตอบให้แล้วเสร็จ
และโปรดส่งคืนสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอของท่านภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน
2538

หวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ปราโมทย์ ถาวรานุรักษ์

(นายปราโมทย์ ถาวรานุรักษ์)

ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอควนขนุน



ภาคผนวก ข.

แบบทดสอบและแบบสอบถาม



แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผน

ปฏิบัติการประจำปี ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง

ผู้วิจัย

ปราโมทย์ ถาวรานุรักษ์

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.โสภาค วิริโยชิน ประธานกรรมการ

อาจารย์ประดิษฐ์ วังสะวิบูลย์ กรรมการ

ตอนที่ 1 แบบทดสอบวัดความรู้วิชาการวางแผน

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย X (กากบาท) ลงบน ก ข ค หรือ ง ที่ท่านเห็นว่า ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

.....

1. การศึกษากับสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
 - ก. การศึกษาทำให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้า
 - ข. การศึกษาเป็นตัวการก่อให้เกิดสังคมขึ้นมา
 - ค. สังคมเป็นจุดเริ่มต้นที่ก่อให้เกิดการศึกษาขึ้นมา
 - ง. การศึกษาและสังคมต่างเป็นตัวการที่จะทำให้ต่างฝ่ายเกิดการเปลี่ยนแปลง
2. การศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจอย่างไร
 - ก. พัฒนาอาชีพให้เกิดขึ้นในสังคม
 - ข. พัฒนาคณะให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของตลาดแรงงาน
 - ค. พัฒนาคณะให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกอบอาชีพที่ครบวงจร
 - ง. พัฒนาคณะให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติต่อการประกอบอาชีพ
3. การศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศด้านสังคมอย่างไร
 - ก. พัฒนาคณะให้มีความเป็นอยู่ที่ดี
 - ข. พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้น่าอยู่
 - ค. พัฒนาคณะให้มีคุณลักษณะที่สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - ง. พัฒนาคณะให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม เพื่อให้สังคมมีความสุข
4. การศึกษามีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศด้านการเมืองอย่างไร
 - ก. พัฒนาผู้นำทางการเมืองให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารประเทศ
 - ข. วิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานของรัฐบาล เพื่อชี้แนะแนวทางการพัฒนาที่ถูกต้อง
 - ค. พัฒนาคณะให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทางการเมืองของประเทศ
 - ง. ถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองที่รัฐบาลยอมรับ เลือกสรรผู้นำทางการเมือง และสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ

5. ข้อใดกล่าวถึงบทบาทของการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศได้ถูกต้องที่สุด
 - ก. การศึกษาที่ช่วยให้เป้าหมายการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ บรรลุผล
 - ข. การศึกษาที่จัดอย่างเป็นเอกภาพเดียวกันทั่วประเทศ
 - ค. การศึกษาที่เน้นการพัฒนาคนส่วนใหญ่ของประเทศ
 - ง. การศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง
6. การศึกษาประเภทใดที่มีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศ
 - ก. การศึกษาในระบบ
 - ข. การศึกษานอกระบบ
 - ค. การศึกษาตามธรรมชาติวิสัย
 - ง. ถูกทุกข้อ
7. จุดมุ่งหมายสำคัญของการศึกษาระดับประถมศึกษาคืออะไร
 - ก. เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะเรียนระดับสูงต่อไป
 - ข. เพื่อให้มีความรู้พื้นฐาน อ่านออกเขียนได้ คิดเลขได้และเป็นพลเมืองดี
 - ค. เพื่อเตรียมคนไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความสามารถหรือความถนัด
 - ง. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติต่อวิชาชีพเฉพาะทาง
8. แผนแม่บทสำหรับการพัฒนาการศึกษาระดับชาติระยะ 5 ปี คือแผนใด
 - ก. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520
 - ข. แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 - ค. แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี ของกระทรวงศึกษาธิการ
 - ง. นโยบายพัฒนาการศึกษาของรัฐบาลที่บริหารประเทศ
9. แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำขึ้นโดยอาศัยหลักการและแนวทางตามโครงสร้างแผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี ของหน่วยงานใดเป็นหลัก
 - ก. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 - ข. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 - ค. กระทรวงศึกษาธิการ
 - ง. กรมสามัญศึกษา

10. ข้อใดกล่าวถึงลักษณะของการวางแผนการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาไม่ถูกต้อง
- ก. เป็นการวางแผนการศึกษาในระดับจุลภาค
 - ข. เป็นการวางแผนที่มุ่งให้มีการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ
 - ค. เป็นการวางแผนที่มุ่งพัฒนางานประจำและงานนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด
 - ง. เป็นการวางแผนที่เน้นการนำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการไปปฏิบัติให้บรรลุผล
11. การบริหารงานแบบเน้นวัตถุประสงค์หมายถึงอะไร
- ก. เป็นเทคนิคการบริหารที่ส่งเสริมความร่วมมือของสมาชิกในองค์การ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และประสานความพยายามเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น
 - ข. เป็นเทคนิคการบริหารที่ผู้บริหารกำหนดวัตถุประสงค์ขึ้น แล้วมอบหมายให้สมาชิกในองค์การนำไปปฏิบัติให้บรรลุผล
 - ค. เป็นเทคนิคการบริหารที่ส่งเสริมให้สมาชิกในองค์การแต่ละคนกำหนดวัตถุประสงค์ของตนเองขึ้น แล้วดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น
 - ง. ถูกทุกข้อ
12. สมมุติฐานเบื้องต้นที่ไม่ช่วยให้การบริหารงานแบบเน้นวัตถุประสงค์ประสบความสำเร็จคืออะไร
- ก. คนในองค์การควรมีพฤติกรรมในการทำงานที่มุ่งวัตถุประสงค์
 - ข. มีผู้บริหารที่สร้างบรรยากาศการให้รางวัลตอบแทนการปฏิบัติงานที่บรรลุวัตถุประสงค์
 - ค. มีผู้บริหารที่ตระหนักว่า ความผูกพันในการทำงานและความก้าวหน้าของคนไม่สามารถกำหนดขึ้นมาโดยผู้บริหาร แต่จะเกิดจากการพัฒนาตนเองเสมอ
 - ง. มีผู้บริหารที่ตระหนักว่า คนมีความเกียจคร้านโดยธรรมชาติ ควรมีการควบคุมการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใกล้ชิด

13. การบริหารงานแบบเน้นวัตถุประสงค์ที่มีขั้นตอนที่สำคัญอะไรบ้าง
- ก. การกำหนดวัตถุประสงค์ที่มีขั้นตอนที่สำคัญอะไรบ้าง
 - ข. การกำหนดวัตถุประสงค์และการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น
 - ค. การกำหนดวัตถุประสงค์ การพัฒนาแผนดำเนินการ และการดำเนินงาน
 - ง. การกำหนดวัตถุประสงค์ การพัฒนาแผนดำเนินการ และการตรวจสอบผลการดำเนินงาน
14. ข้อใดกล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารงานแบบเน้นวัตถุประสงค์ไม่ถูกต้อง
- ก. เปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วม
 - ข. ช่วยจูงใจบุคคลให้มีความผูกพันและรับผิดชอบต่องาน
 - ค. ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา
 - ง. ถูกทุกข้อ
15. ขั้นตอนการพัฒนาแผนดำเนินการตามเทคนิคการบริหารงานแบบเน้นวัตถุประสงค์ควรหมายถึงขั้นตอนการกำหนดอะไรในการวางแผนการศึกษานำร่องเรียนประถมศึกษา
- ก. วัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมาย
 - ข. มาตรการ
 - ค. งบประมาณ
 - ง. งานโครงการ
16. ขั้นตอนใดของการวางแผนการศึกษานำร่องเรียนประถมศึกษาที่จะทำให้ทราบว่าเป็น "ปัจจุบันโรงเรียนอยู่ ณ จุดใด"
- ก. ขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 - ข. ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียน
 - ค. ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมาย
 - ง. ขั้นตอนการกำหนดมาตรการ

17. ข้อใดกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวางแผนการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาได้ถูกต้อง
- เพื่อพัฒนางานประจำตามโครงการสร้างองค์กรแบบทางการของโรงเรียน
 - เพื่อตอบสนองนโยบายพัฒนาการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติให้บรรลุผล
 - เพื่อพัฒนางานประจำของโรงเรียนและตอบสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 - เพื่อพัฒนางานประจำของโรงเรียนและตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ
18. แนวคิดการจัดโครงการองค์กรแบบใดที่ท่านสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการวางแผนเพื่อตอบสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- การจัดโครงสร้างองค์กรแบบทางการ
 - การจัดโครงสร้างองค์กรแบบเมตริก
 - การจัดโครงสร้างองค์กรแบบเน้นวัตถุประสงค์
 - การจัดโครงสร้างองค์กรแบบกระจายอำนาจ
19. การศึกษาสภาพปัจจุบันของงานประจำ ตามโครงสร้างองค์กรแบบทางการของโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่ออะไร
- เพื่อตรวจสอบความสำคัญและจำเป็นที่จะตอบสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 - เพื่อระบุสภาพปัญหาที่ต้องแก้ไข ป้องกัน หรือพัฒนา และเพื่อตรวจสอบสภาพปัญหา เปรียบเทียบกับปัญหาอันเป็นที่มาของนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 - เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมายของแผน
 - เพื่อให้การวางแผนของโรงเรียนครอบคลุมถึงการพัฒนางานประจำด้วย

20. การตรวจสอบสภาพปัจจุบันและปัญหาอันเป็นที่มาของนโยบายที่สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด แต่ละด้านมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่ออะไร
- ก. เพื่อใช้จัดลำดับความสำคัญของนโยบายแต่ละด้านเปรียบเทียบ
 - ข. เพื่อกำหนดสภาพปัญหาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาอันเป็นที่มา
ของนโยบายนั้น
 - ค. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและ เป้าหมายของแผน
 - ง. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดบุคลากรที่จะรับผิดชอบต่อการนำนโยบายไป
ปฏิบัติ
21. ข้อใดหมายถึง "สิ่งที่คาดหวังให้เกิดขึ้นในอนาคตจากการดำเนินงานตามกิจกรรมใด
กิจกรรมหนึ่ง"
- ก. วัตถุประสงค์
 - ข. นโยบาย
 - ค. เป้าหมาย
 - ง. มาตรการ
22. การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ถูกต้อง ควรศึกษาให้ทราบอะไรก่อน
- ก. สภาพปัจจุบันและปัญหา
 - ข. มาตรการ
 - ค. นโยบาย
 - ง. เป้าหมาย
23. ส่วนประกอบที่สำคัญของนโยบายคืออะไร
- ก. คำแสดงความคาดหวังกับเกณฑ์ปฏิบัติงาน
 - ข. มาตรฐานการปฏิบัติงานทั้งเชิงปริมาณและ เชิงคุณภาพ
 - ค. คำแสดงทิศทางและวิธีการที่จะปฏิบัติ
 - ง. คำแสดงทิศทางหรือจุดเน้นหรือกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติ

24. เกณฑ์การปฏิบัติงานที่ผู้ปฏิบัติถือเป็นผลลัพธ์สุดท้ายที่จะทำให้เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานคืออะไร
- วัตถุประสงค์
 - นโยบาย
 - เป้าหมาย
 - มาตรการ
25. ส่วนใดของแผนที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นเกณฑ์ในการติดตามและประเมินผลการทำงานได้ดีที่สุด
- วัตถุประสงค์
 - นโยบาย
 - เป้าหมาย
 - มาตรการ
26. มาตรการของแผนมีความสำคัญอย่างไร
- เพื่อให้แผนมีองค์ประกอบครบถ้วนตามโครงสร้างของแผนที่กรมกำหนด
 - เพื่อเป็นแนวทางการกำหนดงาน/โครงการ
 - เพื่อกำหนดเป็นกิจกรรมในงาน/โครงการ
 - เพื่อใช้เป็นมาตรฐานการปฏิบัติงานที่จะให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์
27. การกำหนดมาตรการของแผนมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่ออะไร
- เพื่อให้ทราบถึงปัจจุบันองค์การอยู่ ณ จุดใด
 - เพื่อให้ทราบถึงองค์การกำลังจะไปไหน
 - เพื่อให้ทราบถึงองค์การจะไปถึงจุดที่คาดหวังอย่างไร
 - เพื่อให้ทราบถึงองค์การมีวิธีการดำเนินงานที่สำคัญเช่นไร
28. การกำหนดมาตรการมีกระบวนการที่สำคัญอย่างไร
- การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การพัฒนาทางเลือก และการเลือกทางเลือก
 - การพัฒนาทางเลือก และการเลือกทางเลือก
 - การพัฒนาทางเลือก และการประเมินทางเลือก
 - การพัฒนาทางเลือก การประเมินทางเลือก และการพัฒนาทางเลือก

29. แนวคิดในข้อใดที่จะช่วยให้การตัดสินใจกำหนดมาตรการมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ก. หากสภาพปัญหามีความซับซ้อนและสำคัญควรใช้คน ๆ เดียวตัดสินใจ
 - ข. หากสารสนเทศมีพร้อมแล้วควรใช้กลุ่มตัดสินใจ
 - ค. หากบรรยากาศองค์การเป็นประชาธิปไตย ควรส่งเสริมการตัดสินใจด้วยคน ๆ เดียว
 - ง. หากระดับความข้องการมีส่วนร่วมมาก ควรส่งเสริมการตัดสินใจด้วยกลุ่ม
30. ข้อควรปฏิบัติในการระดมสมองคืออะไร
- ก. ระบบการวิจารณ์ข้อเสนอของผู้อื่น
 - ข. ในระยะแรกมุ่งคุณภาพ ไม่มุ่งปริมาณ
 - ค. ไม่ควรคิดต่อจากข้อเสนอแนะของคนอื่น
 - ง. ควรประเมินความถูกต้องอย่างรวดเร็ว
31. งบประมาณ หมายถึง
- ก. แผนแสดงประมาณการรายรับของหน่วยงานในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ
 - ข. แผนแสดงการประมาณรายจ่ายของหน่วยงานในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ
 - ค. แผนแสดงการประมาณของรายรับและรายจ่ายของหน่วยงานในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ
 - ง. เงินและทรัพย์สินที่หน่วยงานได้รับและจ่ายไปในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ
32. โรงเรียนประถมศึกษาที่มีแหล่งงบประมาณจากที่ใดบ้าง
- ก. เงินงบประมาณแผ่นดิน
 - ข. เงินและทรัพย์สินที่มีผู้บริจาค
 - ค. เงินบำรุงการศึกษา
 - ง. ถูกทุกข้อ
33. เงินงบประมาณแผ่นดินประเภทใดที่กำหนดไว้ให้เบิกจ่ายเพื่อซื้อหรือแลกเปลี่ยนสิ่งของซึ่งตามปกติจะมีลักษณะคงทนถาวร มีอายุการใช้งานยาวนาน
- ก. ค่าใช้สอย
 - ข. ค่าวัสดุ
 - ค. ค่าครุภัณฑ์
 - ง. ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

34. "เงินที่สถานศึกษาได้รับไว้เป็นกรณีพิเศษ เพื่อบำรุงการศึกษานอกจากเงินงบประมาณแผ่นดิน" หมายความว่าเงินในข้อใด
- เงินบำรุงการศึกษา
 - เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาค
 - เงินบำรุงการศึกษาและเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาค
 - เงินงบประมาณแผ่นดินและเงินบำรุงการศึกษา
35. สิ่งสำคัญที่สุดที่จะต้องระบุไว้ในนโยบายคืออะไร
- ข้อมูลที่จำเป็น
 - วิธีปฏิบัติกิจกรรม
 - แนวทางปฏิบัติ
 - ลำดับความสำคัญ
36. โครงการ หมายถึงอะไร
- กิจกรรมที่กำหนดขึ้นจากงานประจำขององค์การ
 - กิจกรรมที่กำหนดขึ้นจากนโยบายของหน่วยงานจากต้นสังกัด
 - กิจกรรมที่ต้องดำเนินการเป็นประจำ ไม่มีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดที่แน่นอน
 - กิจกรรมที่ต้องดำเนินการเป็นพิเศษนอกเหนืองานประจำ มีกำหนดเวลาที่ชัดเจน
37. ส่วนประกอบของโครงการส่วนใดที่จะช่วยตอบคำถามว่า "ทำไมถึงทำโครงการนี้"
- หลักการและเหตุผล
 - วัตถุประสงค์
 - วิธีดำเนินงาน
 - เป้าหมายการดำเนินงาน
38. การที่จะกำหนดว่า "จะทำงาน/โครงการอะไรบ้าง" จะยึดถือส่วนใดของแผนเป็นแนวทาง
- วัตถุประสงค์
 - นโยบาย
 - เป้าหมาย
 - มาตรการ

39. การประเมินงาน/โครงการก่อนการนำไปปฏิบัติมีจุดประสงค์เพื่ออะไร
- เพื่อความยากง่ายของงาน/โครงการ
 - เพื่อดูความสิ้นเปลืองของค่าใช้จ่าย
 - เพื่อจัดลำดับความสำคัญของงาน/โครงการที่จะทำการคัดเลือก
 - เพื่อดูการตอบสนองของวัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า
40. เกณฑ์สำคัญในการประเมินงาน/โครงการที่กำหนดขึ้นตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติคืออะไร
- ความยากง่ายในการปฏิบัติ
 - ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
 - ความสิ้นเปลืองของค่าใช้จ่าย
 - การตอบสนองต่อนโยบายนั้น ๆ
41. การดำเนินงาน/โครงการไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ควรต้องอาศัยปัจจัยการบริหารอะไร
- การจัดองค์การ
 - การอำนวยความสะดวก
 - การควบคุม
 - ถูกทุกข้อ
42. ทีมงานระดับใดที่จะทำให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้มากที่สุด
- ทีมงานระดับงาน/โครงการ
 - ทีมงานระดับแผนงานย่อย
 - ทีมงานระดับแผนงานหลัก
 - ทีมงานระดับแผน
43. องค์ประกอบที่จะช่วยให้การอำนวยความสะดวกมีประสิทธิภาพคืออะไร
- ความเป็นผู้นำ
 - การจูงใจ
 - การติดต่อสื่อสาร
 - ถูกทุกข้อ

44. การควบคุมก่อนการดำเนินงานตามงาน/โครงการ มีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร
- เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน
 - เพื่อป้องกันการดำเนินงานที่จะเกิดขึ้นมีอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ มากมาย
 - เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นกับแผนที่กำหนดไว้
 - เพื่อให้การกำหนดงานโครงการเป็นไปอย่างถูกต้อง
45. การทำงาน/โครงการไปปฏิบัติในส่วนใดของงาน/โครงการที่ควรยึดถือเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงาน
- ค่าใช้จ่าย
 - ระยะเวลา
 - วัตถุประสงค์และเป้าหมาย
 - ทุกส่วนประกอบของงาน/โครงการ
46. การประเมินผลในขั้นตอนใดที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้การวางแผนเป็นไปอย่างถูกต้อง
- ขั้นตอนการกำหนดสภาพปัจจุบันและปัญหา
 - ขั้นตอนการทำงาน/โครงการไปปฏิบัติ
 - ขั้นตอนเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานตามงาน/โครงการ
 - ขั้นตอนการประเมินผลความสำเร็จของงาน/โครงการ
47. การประเมินผลความสำเร็จของงาน/โครงการเป็นการวัดผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานจริง เพื่อนำผลที่วัดได้นั้นไปเปรียบเทียบกับส่วนใดของงาน/โครงการ
- หลักการและเหตุผล
 - วัตถุประสงค์และเป้าหมาย
 - วิธีดำเนินงาน
 - ระยะเวลาและค่าใช้จ่าย
48. การประเมินผลกระทบคืออะไร
- การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในระยะยาว
 - การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทันทีที่สิ้นสุดงาน/โครงการ
 - การประเมินผลลัพธ์เฉพาะที่ต้องการให้เกิดขึ้นในระยะยาว
 - การประเมินผลลัพธ์ทางบวกที่เกิดขึ้นในระยะยาว

49. ขั้นตอนใดที่ท่านคิดว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการประเมินผลกระทบเป็นอันดับแรก
- การกำหนดได้ชัดเจนว่าผลกระทบที่จะประเมินคืออะไร
 - การเก็บรวบรวมข้อมูลให้ตรงตามต้องการ
 - การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติได้ถูกต้อง
 - การสร้างเครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงและมีความเชื่อมั่นสูง
50. การประเมินผลการสำเร็จของโครงการฝึกอบรมที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้รับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ได้รับการฝึกอบรมไปนั้น ท่านจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบใด
- แบบสอบถามความคิดเห็นต่อเรื่องการฝึกอบรม
 - แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
 - แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่รับการฝึกอบรม
 - แบบวัดทัศนคติที่มีต่อเรื่องที่รับการฝึกอบรม

เฉลย

1. ง	11. ง	21. ก	31. ค	41. ง
2. ง	12. ง	22. ก	32. ง	42. ก
3. ค	13. ง	23. ง	33. ค	43. ง
4. ง	14. ง	24. ค	34. ก	44. ข
5. ก	15. ง	25. ค	35. ค	45. ง
6. ง	16. ข	26. ข	36. ง	46. ก
7. ข	17. ค	27. ค	37. ก	47. ข
8. ก	18. ข	28. ง	38. ง	48. ก
9. ค	19. ข	29. ค	39. ค	49. ก
10. ง	20. ก	30. ข	40. ง	50. ค

ตอนที่ 2

ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน

คำแนะนำ โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่า การวางแผนบริหารโรงเรียนของโรงเรียนท่านมีปัญหาอยู่ในระดับใด จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับของปัญหา ข้อละ 1 ช่อง (กรุณาตอบทุกข้อ)

ตัวอย่าง

ข้อที่	ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับของปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
0	การให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย โรงเรียน.....				✓		(4)0
00	การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนบริหาร โรงเรียน.....	✓					(1)00

คำอธิบายตัวอย่าง

ข้อ 0 แสดงว่า ผู้ตอบพิจารณาเห็นว่า การให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายโรงเรียน มีปัญหามาก จึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องมาก

ข้อ 00 แสดงว่า ผู้ตอบพิจารณาเห็นว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนบริหารโรงเรียน มีปัญหาน้อยที่สุด จึงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องน้อยที่สุด

ข้อที่	ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับของปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
<u>ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ</u>							
1.	การรวบรวมข้อมูลหรือสถิติที่จำเป็นในการ วางแผนบริหารโรงเรียน						()
2.	การนำผลการประเมินการปฏิบัติงานของปี การศึกษาที่ผ่านมา มาใช้ประกอบการวางแผน ...						()
3.	การตรวจสอบและประเมินข้อมูลให้มีความ ถูกต้อง สมบูรณ์						()
4.	การติดต่อกับหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อมูลในการวางแผน						()
5.	การใช้ครู อาจารย์มีส่วนร่วมในการเสนอ ปัญหาและความต้องการ						()
6.	การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและ ความต้องการ						()
7.	การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการวางแผน ..						()
8.	การกำหนดวิธีการและปฏิทินในการจัดทำแผน บริหารโรงเรียน						()
9.	การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่วางแผน ..						()

ข้อที่	ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับของปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
10.	การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับจัดทำแผน บริหารโรงเรียน	...	...	...	...	...	()
	<u>ขั้นจัดทำแผน</u>						
11.	การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความ ความต้องการของโรงเรียน	...	...	...	...	...	()
12.	การนำคำนิยม ประเพณี และวัฒนธรรมของ ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มาใช้ในการวางแผน	...	...	...	...	...	()
13.	การนำหลักการหรือทฤษฎีเกี่ยวกับการวางแผน มาใช้	...	...	...	...	...	()
14.	การพิจารณากำหนดนโยบายของโรงเรียน ..	...	...	...	...	...	()
15.	การพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ..	...	...	...	...	...	()
16.	การพิจารณากำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ..	...	...	...	...	...	()
17.	การวางแผนให้สอดคล้องกับนโยบายของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	...	...	...	...	...	()
18.	การพิจารณาเนื้อหารายละเอียดและความ เป็นไปได้ของโครงการ	...	...	...	...	...	()
19.	การกำหนดเครื่องชี้วัดความสำเร็จของ โครงการ	...	...	...	...	...	()

ข้อที่	ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับของปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
20.	การพิจารณาจัดสรรทรัพยากรตามโครงการ	...	...	...	...	...	()
21.	การวางแผนควบคุม กำกับ ติดตามและ นิเทศการปฏิบัติงาน	...	...	...	...	...	()
22.	การวางแผนการประเมินผลการปฏิบัติงาน	...	...	...	...	...	()
23.	การจัดทำแผนบริหารโรงเรียนเป็นรูปเล่ม	...	...	...	...	...	()
24.	การให้ครู อาจารย์ มีส่วนร่วมในการ ดำเนินการวางแผน	...	...	...	...	...	()
<u>ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ</u>							
25.	การนำแผนบริหารโรงเรียนเสนอคณะ กรรมการกลุ่มโรงเรียน เพื่อรวบรวมเป็น แผนของกลุ่มโรงเรียนต่อไป	...	...	...	...	...	()
26.	การทำความเข้าใจร่วมกันในแผนงาน โครงการเกี่ยวกับนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและวิธีการทำงานก่อนลงมือปฏิบัติ	...	...	...	...	...	()
27.	การใช้หลักการทำงานเป็นกลุ่มในการ ปฏิบัติงานตามแผน	...	...	...	...	...	()
28.	การจัดสรรทรัพยากรเพื่อใช้สำหรับการ ปฏิบัติงานตามโครงการ	...	...	...	...	...	()

ข้อที่	ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับของปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
29.	การมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ให้กับผู้ปฏิบัติงาน						()
30.	การควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศงาน ให้เป็นไปตามแผน						()
31.	การประสานงานให้การปฏิบัติเป็นไปตามแผน						()
32.	การรายงานความก้าวหน้าของการปฏิบัติ ตามแผนที่กำหนดไว้						()
33.	การยึดหลักราชการในการปฏิบัติงาน อย่างจริงจัง						()
34.	การประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครู อาจารย์ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะ การปฏิบัติงานตามแผน						()
35.	การยืดหยุ่นและปรับแผนตามทรัพยากรหรือ สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง						()
	<u>ขั้นการติดตามประเมินผลแผน</u>						
36.	การกำหนดตัวบุคคลที่เหมาะสมสำหรับรับผิดชอบ ในการประเมินผล						()
37.	การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโครงการหรือ เรื่องที่จะไปประเมินอย่างละเอียด						()

ข้อที่	ปัญหาการวางแผนบริหารโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับของปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
		1	2	3	4	5	
38.	การเลือกใช้วิธีการประเมินผลให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของแต่ละโครงการ	...	...	...	...	...	()
39.	การสร้างเครื่องมือในการประเมินผลให้ ครอบคลุมรายละเอียดโครงการที่จะประเมิน	...	...	...	...	...	()
40.	การให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการกำหนด เกณฑ์การประเมินผล	...	...	...	...	...	()
41.	มีการประเมินผลตามแผนงานโครงการ ในรูปของคณะกรรมการ	...	...	...	...	...	()
42.	การประเมินผลตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ในแผน	...	...	...	...	...	()
43.	การตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนที่ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ มีปัญหาหรือข้อบกพร่องอย่างไร	...	...	...	...	...	()
44.	การจัดทำเอกสารสรุปผลการประเมินผลงาน ตามแผนเพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ หลังการประเมินทุกครั้ง	...	...	...	...	...	()
45.	การสรุปผลที่ได้รับจากโครงการ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เมื่อสิ้นสุดโครงการ เพื่อนำไปใช้วางแผนในปีการศึกษาต่อไป	...	...	...	...	...	()



การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผนกับปัญหาการวางแผน

ปฏิบัติการประจำปี ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพัทลุง



เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

ธันวาคม 2539

งานวิจัยนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้วิชาการวางแผน กับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง เพื่อต้องการทราบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีความรู้วิชาการวางแผนและปัญหาการวางแผน ปฏิบัติการประจำปีอยู่ในระดับใด และความรู้วิชาการวางแผนของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับ ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง อย่างไร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง จำนวน 155 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ รวบรวมข้อมูล มี 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้เรื่องของการวางแผน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา แบบทดสอบความรู้เรื่องของการวางแผน มีความ เชื่อมั่น 0.86 ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย (multiple choice) มีตัวเลือก ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาของการวางแผนปฏิบัติการประจำปี ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีค่าความเชื่อมั่น 0.92 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) สถิติที่ใช้ใน การวิจัยครั้งนี้เป็นค่าสถิติพื้นฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) สมมุติฐานใช้การทดสอบค่าซี (Z-test) และ ทดสอบค่าสหสัมพันธ์ค่าที (t-test)

ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม ศึกษาจังหวัดพัทลุง มีระดับความรู้วิชาการวางแผนและปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี โดยรวมและรายองค์ประกอบต่ำกว่าระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และความรู้วิชาการวางแผนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม ศึกษาจังหวัดพัทลุง มีความสัมพันธ์กันทางลบกับปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปี อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

A STUDY OF THE CORRELATION BETWEEN ACADEMIC PLANNING AND ANNUAL
PLANNING PROBLEMS OF THE PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE PHATTALUNG PROVINCIAL PRIMARY OFFICE

The logo of Thaksin University is a large, light blue watermark in the center of the page. It features a sunburst at the top, a central emblem with a book and a torch, and the university's name in Thai and English around the bottom.

AN ABSTRACT

BY

PRAMOTE TAWARANURAK

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Administration
at Thaksin University

December 1996

This is a study of the correlation between academic planning and annual planning problems of the primary school administrators under the Phattalung Provincial Primary Education Office. The study was also aimed at investigating levels of academic planning and annual planning problems of those primary school administrators. The sample subjects consisted of 155 primary school administrators. The data collection instruments were 2 questionnaires. The first was a multiple-choice questionnaire with 4 alternatives, asking about academic planning with a reliability index of 0.86. The second was a rating-scale questionnaire, asking about annual planning problems, with a reliability index of 0.92. The statistics utilized for data analysis was a Pearson Product Moment Correlation Coefficient. A t-test and a Z-test were employed for hypothesis testing.

The findings were: as a whole and for individual aspects, academic planning and annual planning problems of the primary school administrators were rated lower than mid-point with a significant difference at the 0.001 level; and a negative correlation at the 0.01 level was found between academic planning and annual planning problems of the primary school administrators.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายปราโมทย์ ชื่อสกุล ถาวรานุรักษ์
เกิดวันที่ 21 เดือน เมษายน พุทธศักราช 2496
สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 108/4 หมู่ที่ 2 ตำบลนาโหนด
อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง 93000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควนขนุน อำเภอควนขนุน
จังหวัดพัทลุง

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2513 ม.ศ.6 โรงเรียนการช่างพัทลุง
พ.ศ. 2515 ป.ป. วิทยาลัยครูยะลา
พ.ศ. 2518 พ.ม. กรมการฝึกหัดครู
พ.ศ. 2526 ค.บ. (วิทยาศาสตร์ทั่วไป) วิทยาลัยครูสงขลา
พ.ศ. 2539 กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยทักษิณ